

Letra

3/2003

Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenlehti

flamenco!

Tässä numerossa mm.
- Kuopio tanssii ja soi -
- Tampereen IX Flamencofestivaali -

Kesä on loppumassa, syksyn arki alkaa taas. Syksy on monelle uuden alku – uusi lukuvuosi, uusi työvuosi, uudet flamencotunnit, uudet opettajat... Letran puolesta syksy tuo mukanaan uutta ja vanhaa. Toimitus on ennallaan, mutta taitto hoituu yhteistyönä. Toimituksen apuna toimivat **Hanna Suominen** ja **Mikko Keinonen** sekä kuvankäsittelijämme **Mervi Neste**. Suurkiitokset heille! Myös painopaikka vaihtuu: jatkossa Letra painetaan Yliopistopainossa. Voi sanoa, että olemme palanneet juurillemme, sillä Letran alkuaikoinakin käytettiin Yliopistopainon

palveluja – silloin kuitenkin leikkaa- ja liimaa-menetelmällä...

Kesä on varsinkin Suomessa festivaalien aikaa. Jokavuotinen kesätahtumamme Tampereen Flamencoviikko koki tänä vuonna väli vuoden espanjalaisten suhteen, kun ohjelmassa oli pelkkää kotimaista ohjelmaa. Kotimaisen suosiminen on tietenkin hyvä asia, mutta missä olivat luottokävijät? Varsinkin kitara- ja cajón-kurssien peruuntuminen tuntui viikon tunnelmassa.

Ilahduttavaa festivaalirintamalla oli puolestaan Kuopio tanssii ja soi -festivaalin vahva flamencotarjonta tänä vuonna. Loistavaa opetusta on ollut tarjolla jo useana vuonna, mutta tänä vuonna päästiin **Rafaela Carrascon** ja **Anna Niinimäen** kurssien lisäksi nauttimaan uunituoreen **Compañía Rafaela Carrascon** esityksestä. Ilmeisesti festivaalin taiteellinen johtaja **Jorma Uotinen** on jo unohtanut lupauksensa siitä, miten ns. etninen tanssi poistetaan ohjelmistosta lopullisesti. Tuskin kukaan haluaa häntä muistuttaakaan...

Tämä Letran numero kertoo tietenkin kesän festivaalien tapahtumista. Muusta sisällöstä mainittakoon iso liuta levyarvosteluja, pitkää aikaa. Lukijoiden juttujakin aina kaivataan, erityisesti Noticias- ja Calendario-palstoille. Laittakaa siis sähköpostia ja kertokaa tulossa olevista esityksistä ja muista tapahtumista. Myös Espanjan-kävijöiden kokemukset ovat aina tervetulleita, koska niistä saattaa olla lukijoille hyötyä.

Letra toivottaa kaikille oikein hyvää syksynalkua!

Tove Djupsjöbacka
toimitussihteeri

Toimitussihteeriltä.....	2
Puheenjohtajan palsta.....	3
Manuel Soler 1943-2003.....	3
Kuopio tanssii ja soi -	
Käännöksiä, koputuksia ja kalakukkoa.....	4
Musiikkia keuholle, hunajaa silmille -	
Compañía Rafaela Carrasco.....	5
Pirvetteja ja improvisaatiota -	
Rafaela Carrascon tanssikurssit.....	6
Alegría ansiokkaasti -	
Anna Niinimäen tanssikurssi.....	7
Noticias.....	8
Tampereen flamencoviikkojen uskomaton	
taival kohti juhlaa.....	10
Telakan illat - suomalaista vilpittömyyttä ja	
osaamista.....	12
Unohtakaa askeleet!	
Andrés Marínin tanssikurssi.....	14
Musiikkia sydämeistä - Rauli Rantanen.....	15
Vain merimies voi tietää.....	17
Tyrävyö kohtaa flamencon.....	18
Klassikkolevy - Solo quiero caminar.....	19
Kirje Galiciasta.....	20
Vieraskynä - Nicolas Prieto.....	22
Palos-Farruca.....	23
Mi Flamenco - Anna Niinimäki.....	24
Encuetros - Tanssikoulu Blue Flamencon	
keväijuhla.....	25
Levyarvostelut.....	26
Maailman flamencot - Saksa.....	28
Calendario.....	29
Cabeza de Vaca.....	30

Helsingin Flamencoyhdistyksen
sivut löytyvät nyt osoitteesta
www.flamenco.fi
Käy tutustumassa!

Letra Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

Päätoimittaja:

Tommi Virtanen,
Aurinkolahden pulstotie 8 A 11
00990 HELSINKI
tommi.virtanen@pp7.inet.fi

Toimitussihteeri:

Tove Djupsjöbacka,
Välskärinkatu 1 bA 23,
00260 Helsinki,
p. 040 731 4304,
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

Vakituiset toimittajat:

Katia Enbuske, rosaroja@jippii.fi
Irja Kajander-Vierkens,
irja.kajander@kolumbus.fi
Terhi Ketolainen,
terhi.ketolainen@kolumbus.fi
Juha Leino, (oikolukija)
juha.leino@kolumbus.fi
Sampsa Pelttonen,
sampsapeltonen@hotmail.com
Armo Santala,
armo1@kolumbus.fi
Samuli Työrinoja,
samuli.tyorinoja@helsinki.fi

Milena Urmas, milena@jippii.fi

Kuvaajat:

Auli Kaartinen, solea@jippii.fi
Mervi Neste, (kuvankäsittelijä)
mervi.neste@sci.fi

Taitosta vastaa työryhmä

Amables: Mikko Keinonen, Mervi
Neste, Hanna Suominen ja Tommi
Virtanen.
Paino: Yliopistopaino
ISSN 1456 7938

Ohjeita letraan kirjoittaville:

Jutut tai juttuehdotukset
toimitetaan sähköpostilla Tommi
Virtaselle tai Tove Djupsjöbackalle
oheisiin osoitteisiin liitetiedostona
RTF (Rich Text Format)
-muodossa. Älä laita juttuun
MITÄÄN ylimääräisiä muotoiluja
(sisennyksiä, tavutuksia tms.)
Lyhyet jutut voit kirjoittaa
sähköpostiviestinä.

Askelsarjoja vai flamenco?

Tampereen IX Flamencoviikolla heinä-elokuun vaihteessa saimme helteen lisäksi nauttia **Andrés Marínin** opetuksesta. Energiajuomalla oli käyttöä helteen sulattaessa mineraalit elimistöstä – eikä Andréskaan päästänyt meitä kurssilaisia helpolla. Bulerfasta poljettiin opettajan laulun tahtiin, ja kunnon laulajan tavoin hän mm. vaihteli letran pituutta.

Kurssilaisten tehtävä oli tanssimisen lisäksi – tai pikemminkin sen oleellisena osana – kuunnella: kuunnella ja reagoida esimerkiksi vaihtuvaan rematen paikkaan. Ei ihan itsestään selvää meille enimmäkseen levyn tahtiin treenaaville. Kotiläskyksi tuli jatkossa kuunnella joka päivä flamenco analysoiden. Hmm, haastetta kerrakseen, jos ensin joutuu ihmettelemään tuota rematet ja llamadat tunnistavaa analyysia.

Andrés kysyikin meiltä: haluatteko oppia koreografiaa vai jotakin flamencosta? Koreografiaa yhtään väheksymättä vastaus on itsestään selvä. Kärjistetty kysymys muistutti meitä siitä, että koreografialla ei tehdä flamenco. Pelkkä koreografia olisi ehkä pikemminkin mekaanisenoloisia askelsarjoja kuin antaumuksellista ilmaisua, vuorovaikutusta ja flamencon tuntemusta.

Olen sen tyyppinen ihminen, johon iskee helposti lievä ahdistus kaikesta siitä, mitä en vielä ole omaksunut ja oppinut. Tietoa lisää tuskaani silloin, kun tiedän tarpeeksi oivaltaakseni miten vähän tiedän. Tämä pätee myös flamencoon. Helpotan yleensä eloani muistuttamalla itseäni, että flamenco on harrastukseni. Voin edetä siinä itse valitsemaani tahtiin rauhassa ja rakkaudella tai pakon-omaisesti ja stressaten, tai sitten jotain siitä väliltä. Onnekseni saan opiskella flamenco!

Kirsi Niittyinperä

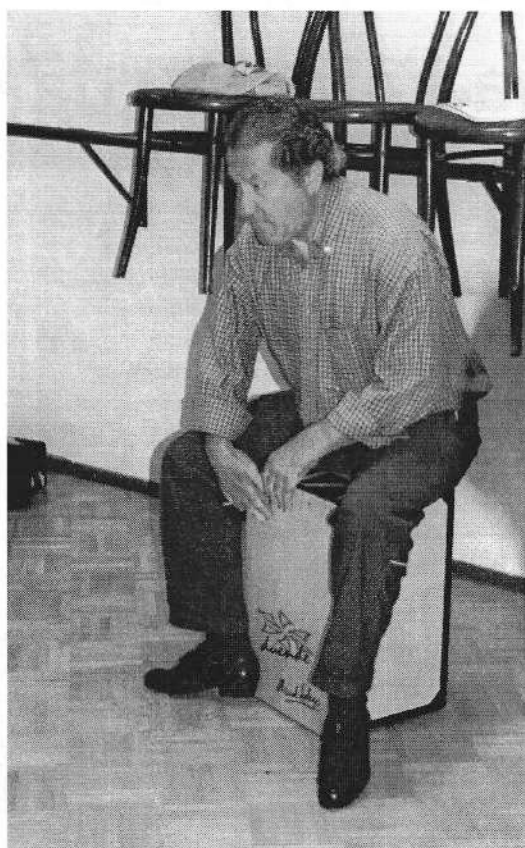
Manuel Soler 1943–2003

Kesäkuussa flamencomaailmaa kohtasi suruviesti tanssija-muusikko Manuel “Manolo” Solerin kuolemasta. Tämä flamenco-rytmiikan grand old man oli ehtinyt uransa aikana tulla monelle tutuksi niin esiintyjänä kuin opettajana sekä tietenkin ystävänä. Itseoppineen Solerin flamenco hehkui sitä itseään – hän oli flamenco varpaista sormenpäihin asti, todellinen herra Kävelevä Rytmä.

Useimmat muistavat Manuel Solerin **Paco de Lucían** sekstetin luottotanssijana ja -perkussionistina. Sekstetin kanssa Soler pääsi kiertämään maailmaa ja tekemään flamenco tunnetuksi Espanjan ulkopuolella. Hänen tanssijanuransa alkoi kuitenkin huomattavasti ennen sitä. Hän perusti oman ryhmän jo vuonna 1960, 17-vuotiaana. Solerin tanssi oli tiukkaa ja flamenco kunnioittavaa, mutta huumori ei ollut siitä koskaan kovin kaukana.

Terveyssyistä Soler siirtyi sittemmin cajónin soittajaksi. Hän oli ensimmäisiä perkussionisteja, joka käytti cajónia flamencomusiikissa, ja hänen persoonallinen soittotapansa aiheutti harvaita hiuksia monelle oppilaalle. Siihen kuului nimittäin runsas jalan käyttäminen (ns. kolmantena äänenä), vaikka monelle jo käsien koordinoiminen tuottaa tarpeeksi vaikeuksia.

Paco de Lucían sekstetin jälkeen Manuel Soler toimi lähes kaikkialla, missä cajónia, palmaksia tai tanssia tarvittiin. Paco de Lucían lisäksi hän teki yhteistyötä mm. **Juana Amayan, María Pagésin, Manoleten, Farrucon, Matilde Coralin, Camarónin** ja **Enrique Morenten** kanssa. Hän on mukana monilla levyillä, joista mainittakoon esimerkiksi **Carmen Linaresin** “La mujer en cante” -antologia. Viimeisinä vuosina Soler toimi leipätyönään compástuntien opettajana sevillalaisessa Fundación de Cristina Heeren -koulussa.

Kuva: Tove Djupsjöbacka

Hän kiersi myös ympäri maailmaa pitämässä compás- ja cajónkursseja, mukaan lukien perinteiset cajónkurssit Sevillan Bial de Arte Flamencossa. Hänen viimeisiä projektejaan oli mm. **Javier Barónin** “Dime”.

Suomessa Soler vieraili lopulta vuonna 2001, jolloin hän esiintyi **Israel Galvánin** kanssa sekä piti cajónkurssin. Kurssilaisia Soler ilahdutti toimivalla pedagogiikalla ja hyvällä mielellä. Opettajana Soler ei koskaan luovuttanut, vaan hän todella uskoi siihen, että kaikki pystyvät oppimaan vaikeammatkin rytmitemput.

Soleria jäivät kaipaamaan maailman flamencojen lisäksi vaimo sekä vasta puolitoistavuotias **Diego**-poika.

Tove Djupsjöbacka

Käännöksiä, koputuksia ja kalakukkoa

TOVE DJUPSJÖBACKA

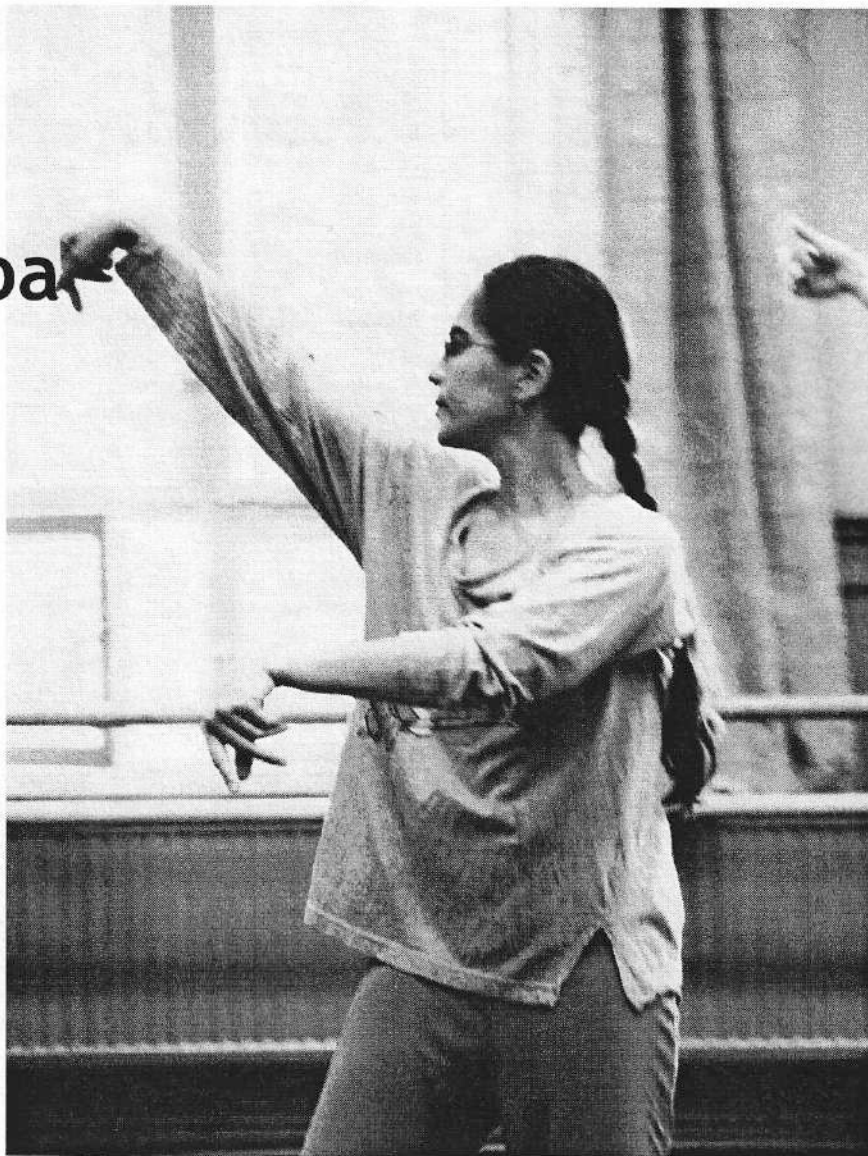
On ollut ilahduttavaa seurata Kuopio tanssii ja soi -festivaalin kehitystä viime vuosien ajan. Tarjolla on jo useamman vuoden ollut espanjalaisten opettajien flamencokurssit (**Belén Maya**, **Rafaela Carrasco**) kotimaisten lisäksi. Vuonna 2001 Kuopiossa vieraili Nuevo Ballet Español teoksellaan *Furia*, tuloksena kaksi lähes loppuunmyytyä esitystä Kuopion Musiikkikeskuksessa.

Jorma Uotisen tarttuessa ohjaksiin kesällä 2001 hän ilmoitti, että ns. etninen tanssi tulisi poistumaan ohjelmistosta. Viimevuotinen festivaali keskittyi lähinnä nykytanssiin, mutta tänä vuonna olimme saaneet äänemme kuuluviin – ohjelmassa oli jälleen flamenco! Vastaperustetun Compañía Rafaela Carrascon esitys ”*La Música del Cuerpo*” sopi mielestäni festivaalin nykytanssi-imagoon kuin valettu. Tässä esityksessä tuskin oli paljonkaan sellaista, jota olisi voinut kutsua etniseksi tanssiksi. Seikan pani merkille jopa Savon Sanomien asiantunteva kriitikko, joka iloitsi siitä, että ”koreografia oli kaukana turistiflamecosta niin tanssillisesti kuin musiikillisestikin. Toki mukana olivat tutut flamencorytmit, kitara ja fado-laulu...”

Festivaalin ohjelmassa oli tietenkin muutakin kuin Carrasco, mm. Mariinski-teatterin esittämiä venäläisiä balettiklassikkoja, **Tero Saarinen** soolollaan ”*Hunt*”, **Virpi Pahkinen**, Batsheva Dance Company Israelista, Rotterdam Dance Academy sekä paljon muuta. Jorma Uotisen naamataulu komeili jälleen ohjelmaesitteen joka sivulla. Juontokeikkojen lisäksi hänellä oli oma ranskalaisten rakkauslaulujen ilta. Ruotsalainen Göteborgbaletten piti myös Jorma potenssiin 2 -nimisen esityksen, jossa se esitti koko illan Uotisen koreografioita. Julisteessakin komeili Jorma. Ken haluaa nähdä Uotista, tulkoon siis Kuopioon.

**Kuopio tanssii
ja soi 2003**

Kuva: Auli Kaartinen

Portugalilaiset hurmasivat

Tanssiesitysten ehdoton kohokohta oli minulle ja – kuulemani mukaan – monelle muullekin portugalilainen Ballet Gulbenkian. Heidän tanssinsa oli kerta kaikkiaan nautittavaa, ja ilahduttavaa oli erityisesti se suuri tanssin ilo, joka heijastui ryhmän tanssijoista. Kuulin useamman flamencon toteavan että ”olisipa nykytanssi aina tuollaista”. Tanssin iloa voisi toivoa useammallekin esiintyjälle.

Valkeisenlammen ulkonäyttämölle suunnitellut ulkoilmaesitykset jouduttiin perumaan liian kylmän sään takia. Esitykset siirrettiin Musiikkikeskuksen lämpimämpiin tiloihin, ja osa niistä toimi varmaan paremmin sisällä. Rafaela Carrasco esiintyi Valkeisen yön gaalaillassa sooloteoksella ”*Desde que el alba quiso ser alba*”. Carrasco tanssi teoksessaan täydellisen musikaalisesti ilman musiikkia. Säestyksenä oli nimittäin pelkkä **Miguel Hernandezin** runo, joka kertoi

synnytyksestä. Pienillä mutta iskevillä valaistusideoilla oli teoksessa tärkeä osa, joten jäi hieman vaikeaksi kuvitella, miten tämäläinen esitys olisi toiminut ulkoilmanäyttämöllä. Mieleen jäi erityisesti takanani istuvien teinipoikien ihastunut reaktio ”Wow! Jesus!” ensimmäisten koputusten räiskyessä. Gaalaillassa suurin osa yleisöstä oli muun tanssin harrastajia, esitykset klassista balettia ja nykytanssia. Oli hienoa, että flamenco pääsi mukaan.

Flamenco kursseilla ja luennolla

Festivaalin kurssiohjelmassa oli flamenco alkeisjatkosta edistyneisiin. Joka vuosi ihmettelen, mistä tämänkoinen kaupunki taikoo käyttöönsä tilat kolmellekymmenelle kurssille. Helsingissä tuntuu olevan suunnattoman vaikeata löytää edes yksi flamencolle

sopiva tila. Tänä vuonna flamencokurssit pidettiin Puistokoulussa, parin korttelin päässä torista. Tila toimi hyvin lievästä hapettomuudesta huolimatta.

Anna Niinimäen alkeisjatkokurssiin kuului flamencoaiheinen luento, joka oli avoin myös muille. Idea oli loistava, ja kourallinen muitakin kiinnostuneita oli löytänyt tiensä Kuvakukon saliin. Anna esitteli perustietoa flamencotanssista ja -musiikista, tavallisimpia tyyllilajeja eli paloja sekä terminologiaa. Kysymyksiä sai esittää, ja lopuksi katsottiin videolta Niinimäen ja **Andrés Marínin** duettoa. Luento oli toimiva kokonaisuus, vaikka hiukan ihmetyttikin videon valinta. Miehen ja naisen yhteinen taranto ei ehkä ole kaikkein tyypillisintä, mitä aloittelvalle voi flamencokulttuurista näyttää. Toivottavasti luennoille osallistuneet innostuvat syventämään flamencotietämystään ja näkemään muutakin.

Flamencoluento kuului ns. OFF-ohjelmistoon, josta löytyy kaikenlaista pientä ohjelmaa suurempien esitysten lisäksi. Flamenco edusti luennon lisäksi **Hannele Tuomipuun** luotsaama liikuntarajoitteisten flamenco ryhmä Hecho a mano, joka esiintyi Kuopion torilla avajaispäivänä, tosin valitettavasti samaan aikaan flamencokurssien kanssa. OFF-ohjelmistossa jäin kaipaamaan viimevuotista Kuopion flamencoharrastajien iltaa. Toivottavasti sellaisesta saamme nauttia jälleen ensi vuonna. Kokonaisuutena Kuopio tanssii ja soi oli jälleen hieno kokemus. Flamencofestivaalien ohessa on kiinnostavaa edustaa flamencoä tällaisessa yhteydessä, jossa se on yksi muiden tanssilajien joukossa.

Musiikkia keholle, hunajaa silmille

Compañía Rafaela Carrasco: La Música del Cuerpo

Koreografia: Rafaela Carrasco
Tanssi: Rafaela Carrasco, Concha Jareno, Olga Ramos, Daniel Dona, Alvaro Paños, Marcos Flores
Kitara: Arcadio Marín, Jesús Torres
Sello: José Luis López
Kontrabasso: Luis Escribano
Lyömäsoittimet: Sudhi Rajagopal
Piano: Pablo Suárez
Laulu: Manuel Gago
Sävellykset: Arcadio Marín, Jesús Torres, Pablo Suárez, José Luis López

JUHA LEINO

Kuopio palasi taas merkittävien flamencokaupunkien joukkoon, kun Rafaela Carrascón koreografia La Música del Cuerpo tarjosi silmiä hivelevän kaunista tanssia sekä tekijöidensä varmaa näkemystä.

Useasti Suomessa opettamassa vieraillut **Rafaela Carrasco** saatiin tänne viimeinkin oman, ison ryhmänsä kanssa. Odotus ei ollut turhaa. Carrasco on oman sukupolvensa parhaita esimerkkejä siitä, miten yksittäisten artistien musiikkous, luovuus ja lahjakkuus tuovat flamencoon uutta henkeä ja vievät sitä eteenpäin vuosi-kymmenestä toiseen.

Teoksen ensimmäisessä osassa taustakangas oli jaettu kolmeen pystysuoraan osaan, joista yksi oli nostettu ylös paljastaen sellon, kontrabasson ja tabla-rummun muodostaman trion. Tanssijat liikkuvat suurimman osan ajasta kokonaan ilman musiikkia, säestyksenään vain omien kehojensa äänet, koputukset ja taputukset. Rytmi sykki 5/4-tahdissa, eli

käsiohjelman 'A cinco' olisi ehkä mieluummin suomen-tunut 'viiteen' kuin 'viidelle'.

Kun soitto lopulta alkoi, se ei pitkään aikaan ollut flamencoä. Carrasco itse tanssi sellon säestyksellä upean soolon – tosin musiikin ja liikkeiden yhteensovittamisessa oli menty liiankin pitkälle, kun lähes jokainen sellon vonkaisu tai rytminen jako oli koreografoitu. Mutta tärkeämpää tietenkin on, että Carrasco tanssii virtaavin liikkein ja tulkitsee ja aksentoi musiikkia oivaltavasti koko vartalollaan, rentouttaen hetkeksikään menettämättä.

Teoksen edetessä verhojen takaa paljastui uusia, erilaisia kokoonpanoja. Mukaan tulivat piano ja kitara, ja samalla tanssiryhmän kokoonpanot vaihtelivat. Vaihdot osasta toiseen sekä osien ilma-vesi-tulisymboliikka jäivät suurimmaksi osaksi hämärän peittoon, mutta se ei iltaa haitannut.

Nautin monipuolisesta musiikista, joka jazz- ja klassisine vaikutteineen sekä **Erik Satie** -tyyppisine pianoineen poikkesi nykyaikaisesta isojen lavojen flamencosta. Ainoan

kauneusvirheen aiheutti laulaja **Manuel Gagon** langaton mikrofoni, joka suurten kierto-ongelmien takia loppujen lopuksi jäi liian hiljaiseksi.

Harvinaisen tasaista ja hyvin harjoitettua tanssiryhmää voi vain kiitellä. **Olga Ramos** oli olemukseltaan ja tyyliältään kuin Carrasco pienoiskoossa ilman, että olisi vaikuttanut tämän kopiolta. **Concha Jareno** ei tehnyt aivan yhtä suurta vaikutusta, mutta hänkin tanssi erittäin vakuuttavasti. Taitavista ja sopivasti erityyppisistä mies-tanssijoista en osaa nostaa ketään muiden yläpuolelle. He kaikki joutuivat kuitenkin selviytymään puhtaasti tanssillisilla ansioillaan, sillä koko teoksessa ei ollut yhtään varsinaista koputusosaa, jossa katsojan olisi voinut häikäistä pelkällä ryminällä. Kun teoksen nimessä kerran on sana 'musiikkia', rymistelyn välttäminen oli koreografilta hyvä päätös.

 Kuopio tanssii ja soi 2003

Piruetteja ja improvisaatiota

Rafaela Carrascon tanssikurssi

Rafaela Carrasco näyttää miten ojennus tehdään. Opetettava Máximo Martín.

Kuva:
Auli Kaartinen

LEENA MIKKOLA

"Yo quiero..." sanoi Rafaela "Rafi" Carrasco napakasti, ja niin taas mentiin: pudotettiin painoa alemmas, korjattiin jalkaterän asentoa ja kohdistettiin katsetta silmät vilisten. Carrasco piti kaksi kurssia, koreografiakurssin sekä edistyneille tarkoitettun tekniikkakurssin. Suurin osa kurssilaisista osallistui molemmille tunneille, ja vain muutamat olivat valinneet pelkästään toisen.

Rafaela on sormenkynttään myöten pedagogi, jolla on taito hahmottaa tunnin rakenne siten, että jokaiselle osaluokalle jää tasavahvasti aikaa. Olin itse Rafaelan kurssilla kolmatta kertaa, joten tunnin rakenne oli jo tuttu. Tällä kertaa tekniikkatunti jakautui markkeerauksiin ja vartalonkäyttöön, jalkatekniikkaan sekä käännöksiin ja piruetteihin (juomatauko n. 31 minuuttia välein!). Opettelimme sarjat ja koputukset ensimmäisinä päivinä, minkä jälkeen hioimme samoja sarjoja viikon

mittaan vain hieman täydennellen. Koska itse nappaan uusia asioita hitaasti, tuntuu hyvältä, että jauhamiselle jää aikaa. Kun ensin kykenee ajattelemaan liikkeen tai sarjan läpi, voi ryhtyä hiomaan yksityiskohtia ja etsimään liikettä omasta vartalosta. Luultavasti jotkut etenisivät mielellään nopeammin ja ottaisivat vastaan enemmän uusia asioita, mutta itselleni tällainen "menos es más" eli "vähemmän on enemmän" -ajattelutapa sopii. Käännösten ja piruettien toistaminen alkoi ihan näkyäkin: loppuviikosta tunsin itsensä jo hieman ketterämmäksi ja oksettikin huomattavasti vähemmän!

**Kuopio tanssii
ja soi 2003**

Luomista ja kokeilemista

Koreografiatunneilla työstiin soleá por bulería. Opettelimme Rafaelan koreografioiman kokonaisuuden, minkä lisäksi Rafin ajatus oli, että jokainen kurssilainen tekisi myös omaa koreografiaa. Tarkoituksena oli esittää omia juttuja viimeisillä tunneilla ja keskustella niistä. Idea oli mitä mainioin, mutta käytännön toteutus ei toiminut. Kaikilla ei ollut mukanaan levyjä saati soitinta tai paikkaa, jossa olisi voinut rauhassa kokeilla. Myös kynnys oman koreografian tekemiseen ja esittämiseen tuntui olevan suuri. Tämä jäi itseäni kovasti mietityttämään, kun kuitenkin koin kurssin ilmapiirin lämpimäksi ja suvaitsevaisiksi. Laittaako koreografina itsensä vielä enemmän esille ja arvioitavaksi kuin tanssijana? Onko ehkä selkäytimessä oleva "oikein tekemisen" vimma nostanut kynnyksen tosi korkeaksi, varsinkin kun siihen yhdistyy

vaatimus ”uuden luomisesta ja kokeilemisesta”? Vai olisimmeko vain tarvinneet muutaman potkun enemmän? Lopulta näimme kurssilaisilta vain Tove Djupsjöbackan koreografian soleá por bulerían letraan.

Koreografioiden lisäksi tunneilla tehtiin improvisaatiota. Ensimmäisinä päivinä yksi kurssilaisista improvisoi ja muut seurasivat hänen liikettään. Viimeisinä päivinä tehtiin improvisaatiota yhdessä kukin itsekseen. Huomasin itse pitäväni improvisaatiosta – tai onhan se aina ollut hauskaa – vaikka tätäkin asiaa huomasin jotenkin kursailevansa.

Kurssi toimi kokonaisuutena ainakin, jos oli ottanut molemmat kurssit. Tällainen jako tekniikkaan ja koreografiaan oli hyvä. En tiedä kuinka kurssin kokivat ne, jotka olivat mukana vain toisella tunnilla, mutta uskallan arvella, että tekniikkatunnille osallistuneet kokivat saavansa kurssista paljon irti. Jos olisin itse valinnut pelkän koreografiatunnin, olisin saattanut jäädä kaipaamaan

vähän tiiviimpiä tunteja. Toisaalta kun alla oli puolitoista tuntia tekniikkaa, ei jälkimmäisillä tunneilla olisi kyennyt enää yhtään enempään.

Päällimmäiseksi kurssista jäi hyvä mieli ja paljon pureskeltavaa. Kun Jyväskylän korkeudelta pohtii kurssin antia, jää käteen ennen muuta paljon hyviä harjoituksia, joiden kanssa voi tehdä töitä ja joita voi varioida. Koska meillä ei ole opettajaa edistyneille, ja treenaaminen on oman itsekurin ja luovuuden varassa, kurssit ovat se paikka, joista on ammentava asioita omaan harjoitteluun ja opetukseen. Samalla ne toimivat palautteen paikkoina, joissa voi tarkistaa omaa suuntaansa, oppimistaan, tekniikkaansa ja ennen muuta ajatteluaan. Tällä kurssilla kiteytyi ajatus siitä, että tekniikka on hengissä pysymiseen tarvittava jokapäiväinen leipä, mutta aterian rakentaa vasta viini – se jokaisen oma juttu.

Alegríasta ansiokkaasti

Anna Niinimäen tanssikurssi

EIJA-LIISA LINNAPUOMI-KANERVA

Anna Niinimäen kurssilla oli tyttöjä ympäri Suomen – mm. Oulusta, Tampereelta, Turusta, Helsingistä ja tietysti Kuopiosta. (Alkeisjatkossa oli jopa yksi mies!) Kaikki kurssille tulleet olivat varmasti tietoisia Annan hyvistä pedagogin taidoista. Eivätkä varmasti pettyneet.

Compás tuotti ongelmia

Tunnit alkoivat monipuolisella lämmittelyllä ja jatkuivat keskitasolle sopivalla alegrías-koreografialla, jota kitaristi **Ramón Maronier** ansiokkaasti säesti. Tunneilla oli mukava fiilis, ja Anna opetti meitä kärsivällisesti. Compás tuotti tietenkin välillä ongelmia, mutta aina siitä jotenkin selvititiin. Viimeisellä tunnilla

pinnistimme muistimme ja taitomme ja pistimme itsemme täysillä likoon, kun tanssimme ”teoksen” muutaman kerran läpi. Tuloksena oli mukava pätkä alegríasta, ja kaikki näyttivät oppineen koreografian. Lop-pubuleríasta emme valitettavasti ehtineet oppia. Se olisi varmasti parempi oppia tuo tanssimamme pätkä kuin ahnehtia liikaa. Jäipähän nälkä seuraavaan kertaan.

Muisto

Muistan vieläkin, miten vuonna 1988 kävimme Annan kanssa **Margarita Gordonin** flamencokurssilla Kuopiossa ja esiinnyimme kurssin päätteeksi torilla! Olen tosi ylpeä tuosta Annan kanssa esiintymisestä, ja haluan omistaa hänelle seuraavan letran:

*Cuando va andando
rosas y lirios va derramando*

*Kun hän kävelee
kylvää hän ruusuja ja liljoja
ympärilleen.*

(suom. Outi Böök)

Kitaristi Ramón Maronier on flamencokitaran ammattilainen. Kuopiossa hän toimi sekä Anna Niinimäen että Rafaela Carrascon kurssin säestäjänä.

Kuva: Auli Kaartinen

Flamencon voimalla apua Nepaliin

Tunnetun historiansa alussa flamenco on ollut vaiennetun ihmisen ääni. Fuerza flamenca -illassa vahvat suomalaiset flamencot (tanssijat, laulajat, soittajat) haluavat antaa oman osaamisensa pienten nepalilaisten tyttöjen auttamiseen. Lavalle nousevat mm. **Katja Lundén, Sampsa Peltonen, Juha Leino, Erika Alajärvi, Milena Urmas, Marianna Verdecia, Ramón Maronier, Tove Djupsjöbacka, Emilia Aho ja Laura Vilhonen.** Ilta päättyy Grande Finale -jameihin.

Fuerza flamenca toteutetaan yhteistyössä Suomen Unicefin kanssa ja tulot menevät lyhentämättöminä Maailman tytöt kouluun -ohjelmaan. Keräyksen kohteeksi on valittu Nepalin kahdeksan köyhimmän maakunnan tyttöjen koulutus. Näillä alueilla on Nepalin alhaisin lukutaitoaste ja vähiten koulun aloittaneita. Alueen naisten ja lasten asema on kurja. Koulutus on keino ehkäistä lapsityövoiman käyttöä ja suojella lapsia hyväksikäytöltä. Koulutetuista tytöistä kasvaa vahvoja naisia, joilla on valmiudet huolehtia itsestään ja perheestään. Yhden pääsylipun hinnalla Unicef kouluttaa uuden elämän alkuun yhden tytön Nepalissa.

(Esitystiedot kts. Calendario-palsta)

TD

Bernarda Alban talo Jyväskylässä

Jyväskylän Huoneteatterin 45-vuotisjuhlanäytelmänä nähdään syyskuussa ensi-iltansa saava **Federico García Lorcan** klassikko Bernarda Alban talo. Kertomus Bernardasta ja hänen perheestään rakentuu tavalla, jossa näyttelijäntyö, flamencotanssi ja -musiikki nivoutuvat yhdeksi tarinaksi. Kyseessä ei siis ole näytelmä, jossa on tanssia, tai tanssidraama, jossa on tekstiä. Esityksen on sovittanut ja ohjannut **Anna-Mari Laulumaa**, koreografiasta ja musiikin valinnasta vastaavat **Leena**

Järvinen ja Leena Mikkola. Esityksessä kuullaan mm. **Mayte Martinin, Carmen Linaresin, Enrique Morenten ja Juan Carmonan** musiikkia.

Bernarda Alban talo on vaivannut koreografien mieltä pitkään, ja ajatus tarinan toteuttamisesta heitettiin ilmaan jo vuosia sitten. Mielessä kyti palo tehdä jokin isompi juonellinen juttu, ja Bernarda Alba tuntui kaikkein kiinnostavimmalta. Vaikka flamenco-piireissä **Katja Lundén ja Kaari Martin** ehtivät toteuttaa teoksen ensin, ideasta haluttiin pitää kiinni. Samaan aikaan tarina oli alkanut syntyä toisessa paikassa, kun ohjaaja oli kysynyt Huoneteatterilta mahdollisuutta näytelmän tekemiseen. Ohjaajan ja koreografien ensitapaamisessa kävi selväksi, että juttu yksinkertaisesti täytyy tehdä.

(Esitystiedot kts. Calendario-palsta)

TD

Amor de Dios toimii jälleen!

Madridissa käyneet ovat saattaneet ihmetellä, mistä löytyy nykyään flamenco-opetusta monessa muodossa tarjoava Amor de Dios -koulu. Ken koulua on etsinyt, on etsinyt turhaan. Koko kevään ajan Amor on nimittäin ollut telakalla, odottaessa uusien tilojen vapautumista ja remonttia. Elokuusta lähtien koulu toimii jälleen. Uudet tilat ovat löytyneet melko läheltä koulun alkukotia Amor de Dios -kadulla. Nyt koulu toimii Anton Martin -kauppakeskuksen ensimmäisessä kerroksessa, osoite on c/ Santa Isabel 5, lähin metroasema on Anton Martín. Vihdoinkin ollaan myös siirrytty nettiaikaan – kotisivut löytyvät osoitteesta www.amordedios.com.

Amor de Dios on varmasti Madridin legendaarisin oppiahojo, elokuvayleisölle tuttu **Sauran Carmen**-elokuvassa, jossa **Antonio Gades** etsii Carmeniaan **Maria Magdalenan** tekniikkatunnilta. Koulun tiloissa opettaa nykyään joukko vanhempia ja nuorempia flamencon mestareita, Maria Magdalenan lisäksi

mm. **Manolete, Belén Maya, El Ciro, Candela Soto, Rafaela Carrasco, Cristobal Reyes, La Tati, Tomas de Madrid ja El Güito.**

Yhteystiedot:

Amor de Dios / Centro de Arte Flamenco y Danza Española,
c/ Santa Isabel 5 1º
28012 Madrid,
puh. ja faksi +34-91-5301661
jsanjuan@amordedios.com
www.amordedios.com

TD

Koreografiaa tekemään

Tänä vuonna edistyneillä flamencon harrastajilla on jälleen tilaisuus luoda omaa koreografiaa, kun **Laura Vilhonen** järjestää toistamiseen koreografiakurssin, jossa tarkoitus on tutustua tanssin rakenteen saloihin sekä muusikoiden kanssa työskentelyyn, ja tietenkin tehdä oma koreografia! Vastaava kurssi järjestettiin kaudella 1999–2000, ja suurin osa osanottajista toimii edelleen aktiivisesti Suomen flamencoelämässä. Nyt on siis uusien koreografien vuoro. Valmiit koreografiat esitetään Helsingin Flamencoviikolla 2004. Kiinnostuneet voivat vielä ottaa yhteyttä Laura Vilhoseen, p. (050) 581 2561.

TD

Pentti Saarikoski taittui flamencoksi taiteiden yönä

Taiteiden yönä 28.8. nähtiin Vanhan kahvilassa mielenkiintoinen esitys. "Letras de Pena" -yhtye esitti **Pentti "Pena" Saarikosken** runoja rockin ja flamencon keinoja käyttäen. Yhtyeen puuhamiehenä ja säveltäjänä toiminut **Roni Martin** lauloi Saarikosken tekstejä 70-lukulaisessa hengessä, svengaavan bändin säestyksellä. Kitaristina ja bändin musikaalisena johtajana toimii rockpiireissä legendaksi kohonnut **Jukka Orma**. Tuttu mies Hassisen Koneesta ja Sielun Veljistä. Hänet muistetaan myös Hotelli Soinnun värikkäänä kitaristina. Ammattilaisia olivat muutkin soittajat: **Alf Forsman** rumpusetissä ja tablassa, bassossa **Tero Siitonen**, multi-instrumentalistina **Didier** sekä flamencokitarassa tuttu **Rauli Rantanen**. Rantanen soitti tyyllillä, vaikka soitto jäikin äänekkäämmän Orman alle. Flamencotanssija **Kaari Martin** esiintyi kuumeestaan huolimatta tyyllillä.

Laulamisen ohella Roni Martin soitti koskettimia, mm. Rhodes-pianoa. Se vahvisti yhtyeen soul-vaikutteisuutta ja loi bändin sointiin kivan pehmeuden. Orman kitarointi oli psykedeelistä ja uskaliaista, paikoitellen ehkä liiankin dominoivaa. Orma on pitkän uransa aikana soittanut myös flamenco. Niinpä hänellä – soittimensa suvereenisti hallitsevana – ei ollut vaikeuksia sotkea musiikkiin eri vaikutteita. Vaikka kokonaisuus oli taidokas ja mielenkiintoinen, juuri Orman kitarointi oli kaiken kokoava liima. Esitys oli rakennettu ennen kaikkea musiikin varaan, eikä tanssi ollut pääosassa. Flamencotanssi ja -kitara oli onnistuneesti imeytetty rockin sekaan.

Toivottavasti ryhmä vie kokeilujaan rohkeasti pidemmälle, sillä taiteiden yönä nähty oli rohkaisevaa. Vanha raikasi aplodeista yleisön kiittäessä taidepläjäyksestä.

TV

VIHDOINKIN!

KAARI MARTIN pitää vakiotunteja Baila Bailassa koko syksyn!!!

Kaarin edistyneiden bulerías-tunnilla keskitytään lauluun, rytmiin ja vartalon käyttöön. Tervetuloa mukaan!

MAANANTAI

17.00-19.00 flamenco 4 bulerías ja laulu Kaari Martin

TIISTAI

17.00-19.00 flamenco 1 sevillanas Maija Lepistö

TORSTAI

17.00-19.00 flamenco 2+3 soleá por bulerías Maija Lepistö

19.00-21.00 flamenco 3+4 siguiriyas Maija Lepistö

SUNNUNTAI

16.00-17.00 miniflamenco (3-6 v.) Aura Ettala

17.00-18.00 lasten flamenco (7-10 v.) Aura Ettala

18.00-20.00 flamenco 1 sevillanas Aura Ettala

Syksyn flamencotunnit pidetään Baila 3 salissa Ruoholahdenkatu 10 B (sisäpiha)

TANSSIKOULU

*Baila
Baila*

Lisätietoja: Marianna Verdecia

Puh. 044 552 0259

Tanssikoulu Baila Baila

Puh. 09 4369 1361

GSM 041 533 7383

baila@bailabaila.fi

www.bailabaila.fi

Helsingin Flamencoyhdistyksen sivut löytyvät nyt osoitteesta

www.flamenco.fi

Käy tutustumassa!

Tampereen flamencoviikkojen uskomaton taival kohti juhlaa

"Flamenco puro es trabajo duro!"

ARIMO SANTALA

Kävellessäni Tampereen katuja tulee usein mieleeni, että samoja katuja ovat kävelleet jotkut maailman parhaista flamencoista. Se tuntuu jotenkin uskomattomalta, kun muistaa, miten harvoin flamenco tavoitti Suomessa vielä 1980-luvulla.

Uskomaton asia tämä on myös monien espanjalaisten mielestä, joille olen esiintyjistä kertonut. Tavallinen espanjalainen pääsee harvoin yhtä lähelle flamencoja kuin Tampereen Flamencoviikoille osallistujat.

El Viejin ei anna tunteja Espanjassa. Et voi mennä **Canalesin**, **Pelen**, **Rafaelan**, **Carmenin**, **Juan-Manuelin**, **Grilon** tai **Tomatiton** juttusille noin vain. Tampereella tämä on ollut mahdollista jopa useampana päivänä, ja jopa niin, että osa on poikennut kylässä ilman erityistä kutsua. Ei Espanjassa ole käytäntö, että esimerkiksi **Poveda** ja **Chicuelo** esiintyvät kesäterassilla kaikelle

Flamencoviikkojen kestohittiä, tampereenkielistä sevillanasta esittämässä **Kirsi Kuismanen**, **Terhi Norvasto**, **Anna Lipponen**, **Anu Silvennoinen** ja **Suvi Helin**.

Kuva: Tove Djupsjöbacka

kansalle useampana iltana pelkästään sydämensä ilosta. Ei ole jokapäiväistä, että voi jopa musisoida mestareiden kanssa ja kokeilla maailman parhaan flamencosäestäjän ihmeellistä kitaraa. Ei ole tavallista, että tanssii diskossa **Israel Galvánin** kanssa tai vitsailee **Esperanza Fernándezin** ja **Pedro Sierran** kanssa. Voi vain kuvitella, mitä kaikkia viikoille osallistujille on tapahtunut vuosikymmenen aikana.

Muutamia muistoja

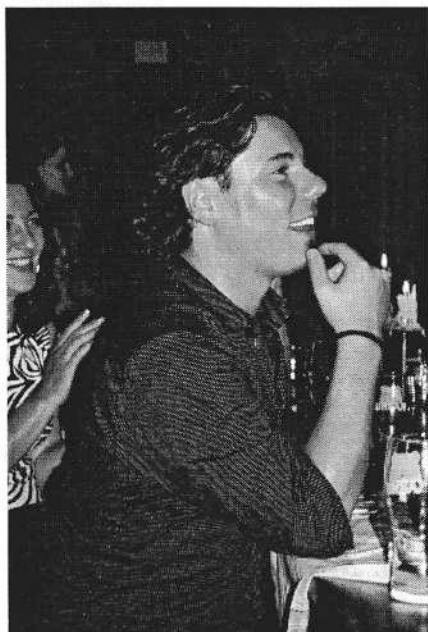
Flamencoviikot ovat jättäneet mieleeni lukemattomia muistoja, jotka ponnahtavat esiin tänä päivänä. Näitä ovat olleet mm. flamencon historiaan liittyvät keskustelut **El Extremeñon** ja tänä vuonna menehtyneen **Manuel Solerin** kanssa.

El Viejinin "kakkoskitaristi" **Ramón Jiménez**, joka estyi Tampere-talon esityksestä, on tehnyt nyt loistavan esikoissoololevyn. **El Viejin**in soitti keikan yksinään, mikä oli hänen mukaansa aika työlästä.

Vuonna 1999 Nuevo Ballet Español & Cañadú piti yhtenä yönä kokkikurssia kotonani. Seuraavana päivänä ennen Tampere-talon suuren salin konserttia cajón-kurssin opettaja, yhtyeen

perkussionisti **Chico Fargas** kuiskasi korvaani: "Si yo tocaría como yo sé tocar, pronto tuviera a toda esta gente en mi bolsillo" ("Tänä iltana en voi soittaa täysillä. Jos sen tekisin, kaikki ihmiset joutuisivat taskuuni.")

Koomisia muistoja edustavat pienen porukkamme diskotanssi **Israel Galvánin** kanssa ja **Duquenden**, **Alfredo Lagosin** ja **Cepillon** ilmestyminen yllättäen kotiovelle. Otin vieraat vastaan kalsareisillani. Mikä häpeä! Mutta mikäs saatoit, kun idoli tuli yllättäen. Vierailu oli alusta pitäen hauska. Alkutaipaleelta mieleeni on jäänyt **Gerardo Nuñez**. Ensimmäisellä visiitillään 1989 ennen flamencoviikkoja hän piti viikon kurssin ja televisioon taltioidun konsertin. Nuñezin uusin levy oli tuolloin "Flamencos en Nueva York", ja konsertin jälkeen hän päätti seuraavan levynsä nimeksi "Flamencos en sauna de humo". Vuonna 1993 pidettiin flamenco-tanssikurssi, jossa opettajana oli **Timo Lozano**, sekä kitarakurssi **José Luis Montónin** opetuksessa. Lozanon säestäjä **Pepe Maya** soitteli kitaraa myös tanssituntien väliajat. Iltaisin riimittelimme tyyliin "Flamenco puro es tabajo duro" tai "Paco de Lucia y Niño Jero, donde está mi cenicero". Pientä koomista kulttuurieroakin viikoilla on ollut, kuten kitarakursseilla. Eräs

Miguel Poveda nautti Tampereesta täysin rinnoin. (2001)

Kuva: Tove Djupsjöbacka

Mayte Maya ihastui lahjaansa: "Yo y mi marido!" (1999)

Kuva: Tove Djupsjöbacka

opettajista ihmetteli taannoin, kun ympärille kerääntyy suomalaisia opiskelijoita, ja jokaisella oli kalliimpi kitara sylissään kuin espanjalaiskitaristilla (mustalaisella eritoten) on mahdollisuus vasta uransa huipulla.

Kiitos ja tavataan ensi kesänä juhlaviikolla

Nykymuotoiset flamencoviikot vuodesta 1994 lähtien ovat toteuttaneet flamencon peruselementit kursseilla ja konserteissa. Kitara- ja tanssikurssien rinnalla on ollut myös laulu- ja cajon-kurssit.

En ole mainittavasti osallistunut flamencoviikkojen kursseille ja järjestelyihin, paitsi hieman alussa. Tässä mielessä tämä katsaus ei tee oikeutta sille runsaalle vapaaehtoistyölle, jolle flamencoviikkojen korkeatasoinen

tarjonta on perustunut.

Viime kesän yhdeksännen flamencoviikon teemana oli "Flamenco Finlandés". Alkuvuikosta esiintyivät flamencon harrastajat ja loppuvuikosta huolehtivat flamencon suomalaiset pää- ja sivutoimiset ammattilaiset.

Koska flamenco viikkojen edellisten vuosien tarjonta on ollut espanjalaisten tähdittämiä, joillekin tutuilleni tämä kotimaisuusaste tuli yllätyksenä ja jopa pienenä pettymyksenä. Jotkut olivat nähneet viikon esityksistä osan jo aiemmin Tampereella ja Helsingissä.

Tästä kontrastista voidaan olla montaa mieltä. Itse olen lähellä sitä kantaa,

että aiempina vuosina kurssien taso on ollut tarpeettomankin korkeatasoista ja osa opeista on mennyt hukkaan. Tasoa hieman pudottamalla olisi ehkä päästy samaan tai saatu hieman enemmän. Tämäkin riippuu näkemyksestä, eikä tästä asiasta liene yksimielisyyttä.

Ensi kesänä järjestetään kymmenes flamencoviikko, jos järjestäjät jaksavat, ja se olisikin juhlaviikko. Piireissä huhut kulkivat jo kesällä, joten jännitys alkaa aikaisempaan tapaan jo vuotta ennen. Sain toissayönä kolmen aikaan ystäviltäni

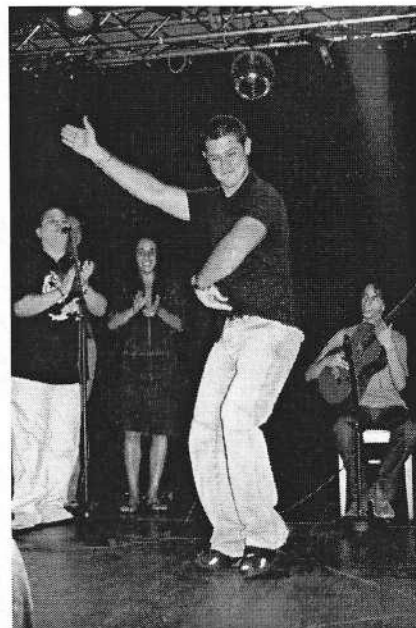
**Rafael
Campallo
irroittelee
viimeisenä
iltana
juergassa.
(2002)**

Kuva: Tove Djupsjöbacka

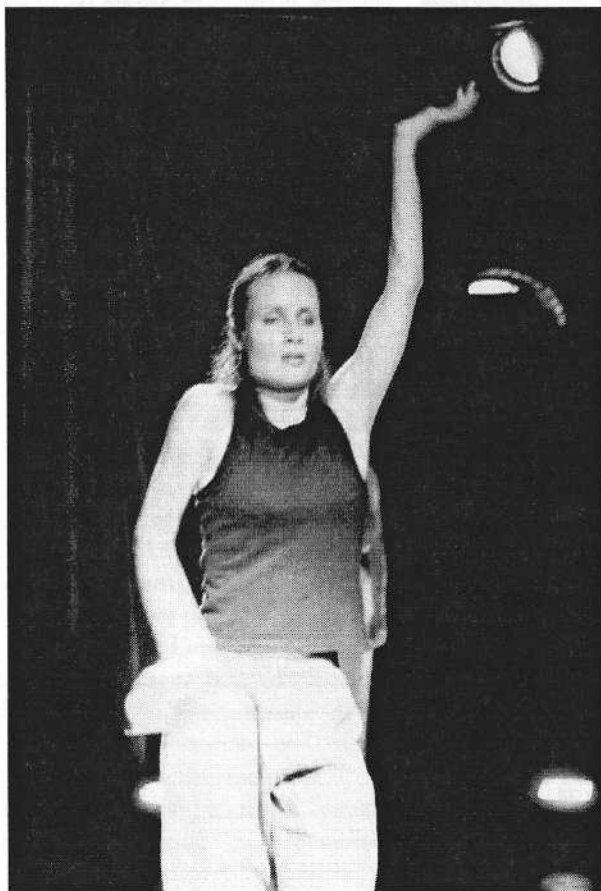
Tampereen IX Flamencoviikko

puhelun konsertista Almeriasta, jossa **Niño Josele** soitti "kännykkäänä livenä". Olisiko Josele ja **El Cicala** tai Josele ja **Guadiana** ensi kesän tähtiesiintyjäinä?

Tampereen flamencoviikko tunnetaan Espanjassa sekä Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa, joista on ollut opiskelijoita kursseille. La Kalevala -teoksenkin juuria löytyy Tampereelta. Ehkä tärkein tekijä flamencoviikon suotuisalle menestymiselle on ollut alan ihmisten innostunut ja vapaaehtoinen työpanos. Siitä kaikille teille meiltä muilta kiitos! Tapaammehan ensi kesänä?

Suomalaista vilpittömyyttä ja osaamista

Aura Ettala

Kuva: Auli Kaartinen

TOVE DJUPSJÖBACKA

Tampereen IX Flamencoviikko: Kotimaisen flamencon illat Teatteri Telakalla 29.7. ja 30.7. Esiintyjiä Turusta, Helsingistä ja Tampereelta. Oтра Cosa Tulliklubilla 31.7. Edvard Munch - Elämän tanssi Hällä-näyttämöllä 1.8.

Tampereen Flamencoviikolla keskityttiin tänä vuonna kotimaiseen flamenco, jonka osuus on edellisinä vuosina rajoittunut pienimuotoisiin Telakan esityksiin. Tänä vuonna kotimainen flamenco valtasi Telakan lisäksi sekä Tulliklubin, Hällän että Tampere-talon pienen salin. Vain iso sali

puuttuu...

Flamencoviikon keskittyessä kokonaan kotimaiseen flamenco, perinteiset Telakan illat menettivät statuksensa suomalaisten ainoana esiintymismahdollisuutena. Kuitenkin ohjelmaa riitti kahdelle illalle, joskin esitykset olivat osittain samoja.

Tiistaina yleisö pääsi

näkemään erikoisuuden, **Erika Alajärven** saman koreografian kahden eri kokoonpanon esittämänä. **Vicente Amigon** "Ciudad de las ideas" -kappaleeseen tehty koreografia oli oppilaskoreografiaksi varsin mielenkiintoinen ja vaativa, joskin yllättävän perinteinen suhteessa musiikkiin. Helsingiläisessä versiossa tanssijoita oli neljä: **Aura Ettala, Anni Hakala, Hanna Kurki, Katja Savolainen**, turkulaisessa versiossa viisi: **Jaana Ratia, Pia Pelkonen, Mari Koivunen, Marjo Hiidensalo** ja **Satu Jääskeläinen**. Viidellä tanssijalla kappale antoi vielä herkullisemmat mahdollisuudet yllätyksellisiin käänteisiin. Ilmeisesti tanssijatkin nauttivat teoksen esittämisestä, sillä varsinkin turkulaiset hehkuivat yhteishenkeä ja tanssin iloa. Jälleen kerran jäin ihmettelemään, milloin pääsemme näkemään turkulaisia tanssijoita hieman suurimmissa tehtävissä – edellytyksiä on vaikka mihin.

Helsingiläisten "Ciudad de las ideas" esitettiin sekä tiistaina että keskiviikkona, kuten myös **Tatiana "La Naranjan"** tientos. Tatianan esitys oli rohkea. Se ei nojannut näyttäviin puitteisiin, vaan ilmaisu oli pääosassa. Ja jännityksen hellittäessä keskiviikkona ilmaisu pääsi mukaan täysillä, varsinkin mehukkaassa tangos-osassa. Tatianan tanssiin

kaipaisin lisää vahvuutta jalkoihin. Vahvan jalkatyön avulla tunteet voisi ilmaista entistä vahvemmin.

Myös **Marianna Verdecian** Las Flamencas -kokoonpano esiintyi sekä tiistaina että keskiviikkona. Ryhmässä tanssivat Mariannan lisäksi viisi nuorta lahjakkuutta – **Hanna Ketola, Katia Enbuske, Laura Lahe, Aura Ettala** ja **Milla Härmä**. Tanssi oli viimeisen päälle kaunista, kuten naisetkin näyttävissä puvuissaan. Puvut, kuten myös koreografiat, olivat Verdecian käsialaa. Tangos oli koreografiana oivaltava, kun taas guajirakseen olisi kaivannut edes jotain pientä ideaa ryhmän asettelussa. Plussaa vakuuttavasta lavasäteilystä koko joukolle, varsinkin ihastuttavalle Hanna Ketolalle, joka kummelluksissakin hymyili yhtä valloittavasti.

Keskiviikkona nähtiin isäntäkaupungin voimia, kuin **Sinikka Vainion** oppilasryhmät esiintyivät neljän numeron verran. Fandangos ja cantinias olivat selkeitä perinteisiä oppilaskoreografioita, kun taas **Camarónin** "La leyenda del tiempo" tehty koreografia oli hyvinkin kaukana flamen-costa, ilmeisesti tarkoituksella. Kyseinen koreografia oli tehty yhteistyössä ryhmän kanssa, joten mukana lienee heidän omia liikkeitään. Los Caramelos -lapsiryhmästä on kasvanut

Las Flamencas -ryhmän säteilevä guajiras. Kuvassa Aura Ettala, Marianna Verdecia ja Hanna Ketola.

Kuva: Auli Kaartinen

varsin isoja karamelleja – heidän esittämästään alegriaksesta tuli varma vaikutelma. Hymy vielä peliin, niin vaikutelma sen kuin parane.

Uusia lahjakkuuksia

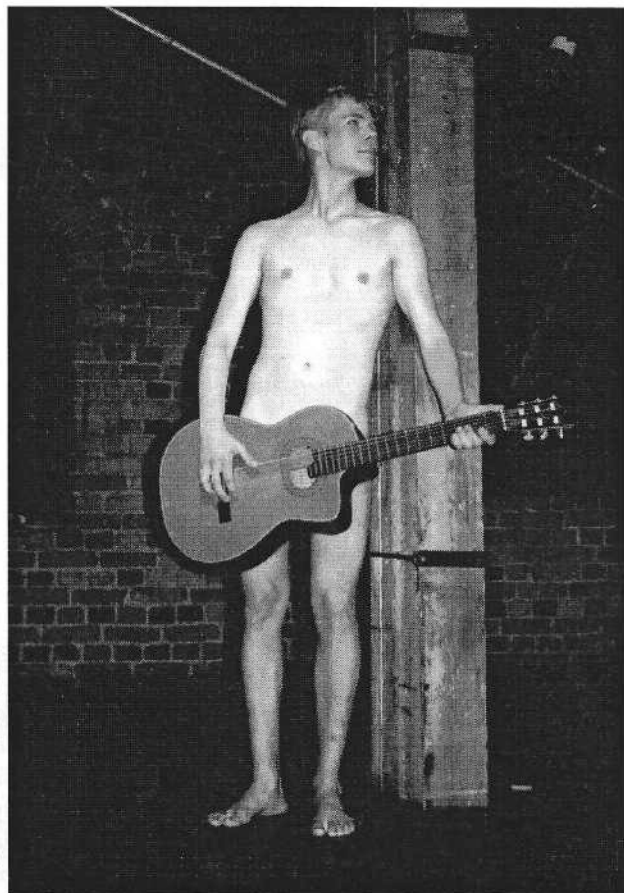
Telakan iltojen laajimman kokonaisuuden esitti tiistaina helsinkiläinen sevillanaskuoro Toma O Deja, joka ei olekaan enää pelkkä sevillanaskuoro vaan varsinainen flamencobändi. Ohjelmassa oli sevillanasta, rumbaa ja tangosta, joukossa myös itsetehty sevillanas. Tanssia nähtiin myös useampaan otteeseen: Katia Enbusken ja Tatiana "La Naranjan" tangoksessa oli aimo annos aitoa iloa. Myös **Irja Kajander-Vierkensin** ja Katia Enbusken guajiras oli hauskaa katseltavaa sekä ihastuttavaa kuultavaa. Laulaja **Eeva-Kaisa Suhonen** oli minulle uusi tuttavuus, mutta hänestä kuullaan varmasti vielä flamencopiireissä Eeva-Kaisalla on kaunis ja vahva ääni, joka varsinkin guajirassa tuli täysin oikeuksiinsa. Myös kitaristi oli positiivinen yllätys. **Valeri Gorbatshev** säesti koko setin valppaana ja soitti lisäksi varteentottavat kaksi sooloa, granainan ja tarantan. Jo mainittujen lisäksi lavalla nähtiin lisäksi laulaja-palmero **Sampsa Peltonen** sekä huilisti **Siv Pensar**. Toma O Dejalla on edellytykset päästä pitkälle, varsinkin jos treenaamisen iloa riittää. Ryhmän kannattaisi keskittyä jonkin

aikaa rytmiikan varmentamiseen ja kehittämiseen, ennen kuin ohjelmistoa lähdetään laajentamaan. Palmakset eivät ole vähiten tärkeitä flamencoryhmässä: varmat, kiinnostavat palmakset kantavat rytmiä pitkälle. Myös artikulaatioon voisi kiinnittää huomiota, sillä välillä sanoja oli äärimmäisen vaikeata erottaa.

Sokerina pohjalla nähtiin keskiviikkona **Elina Pirisen** ja **Riikka Puumalaisen** hullunkurinen tanssi-performanssi. Tanssijat (vähäpukeisine kitaristineen) onnistuivat hurmaamaan yleisön, joskin tyyli oli melko kaukana flamencosta. Myös flamencot voisivat toki ottaa mallia siitä, miten nämä kaksi heittäytyivät täysillä tanssiinsa.

Alaston kitaristi yllätti Telakan yleisön.

Kuva: Tove Djupsjöbacka

Pääesiintyjissä kehitystä

Flamencoviikon pääesitykset Otra Cosa, Edvard Munch – Elämän tanssi ja La Kalevala on arvosteltu Letran tämän vuoden numeroissa. Tyydyn toteamaan niistä, että selvää kehitystä oli tapahtunut. **Katja Lundénin** teoksessa Edvard Munch – Elämän tanssi nähtiin varmempia otteita kuin ensi-illassa, ja monet hahmot olivat lähteneet kehittymään. Varsinkin juontaja **Sara Paavolaisen** Munch-hahmo oli toista maata kuin huhtikuussa. Helteestä huolimatta esitys oli nautittava. Otra Cosasta on kasvanut varteentottava koko illan show karismaattisine esityksineen. Enää ei esitetty pelkkiä flamencon kliseitä, vaan mukana oli myös suurempia tunteita. Muusikkopuolella oli varmat otteet, ja varsinkin **Vesa Jaakola** on kehittynyt huimasti etenkin laulun säestäjänä. **Karo Sampelan** soittoa on aina ilo kuulla, bulerfas svengasi kuin hirvi, ja Juha leino luotsasi illan varmasti nautittavalla laulullaan. Marianna Verdecian ja Sampsa Peltosen yhteistyössä on vahvaa jännitettä, ja Suomessa on tietenkin harvinaista herkkua nähdä näin monta duettoja yhden illan aikana – vahva soleá, veikeä alegrías ja varsin taiturimainen sevillanas yhteisellä huivilla.

Unohtakaa askeleet!

JUHA LEINO

“Los pasos no valen nada” eli “askeleilla ei ole merkitystä”, tietää flamencossa käytetty sanonta. Flamencoviikon alemman tason tanssikurssilla askeleita tärkeämmiksi nousivat läsnäolo, aksentointi ja tanssin rakenne.

Kurssin ensimmäinen päivä alkoi monia hermostuttavasti, kun maestro **Andrés Marín** ryhtyi heti tekemään kohtuullisen haastavaa bulerías-sarjaa, jolle ei tuntunut tulevan loppua. Tällä tahdilla meistä kurssilaisista olisi tuota pikaa puolet vaihtamassa harrastusta ja toinen puoli muuten vain burn outissa. Viikon edetessä kuitenkin selvisi opettajan taktiikka: aluksi tutustutaan suurimpaan osaan materiaalista, jotta sitä sitten voi hioa ja käyttää hyväksi tyylilajin rakenteiden opettelemisessa.

Ja rakenteista todellakin riitti meille puuhaa koko viikoksi. Marín lauloi eri jaleos extremeños -letroja, joka on eräänlainen letkeä, kuusijakoinen bulerías, ja meidän tehtävämme oli löytää markkeerauksille ja *remateille* eli lopetuksille oikeat paikat. Tämä olisikin luultavasti ollut paljon helpompaa, jollei Marín – laulaja **Isabel Vargaksen** poika – olisi laulajanakin niin kertakaikkisen hyvä, että jatkuvasti oli vaara jäädä vain nautiskelemaan hänen äänestään!

**Tampereen IX
flamencoviikko**

Työstettävä materiaali ei ollut helpoimmasta päästä, mutta lukuisat toistot antoivat kaikille mahdollisuuden saada liikkeet hallintaan. Lisäksi opettajamme korosti sitä, että askeleet ovat vain väline. Toisinaan päätään puistellen ja “madre mía” huokaillen hän vaati meitä olemaan voimakkaammin tanssissa läsnä sekä kuuntelemaan ja kunnioittamaan laulua, joka on tanssin perusta. Kovistelu oli kuitenkin vain opetustekninen kikka, sillä saman tien hän oli valmis antamaan

Kuva: Auli Kaartinen

Andrés Marínilta sujuu tanssin lisäksi myös laulu.

tunnustusta paremmin menneestä sarjasta.

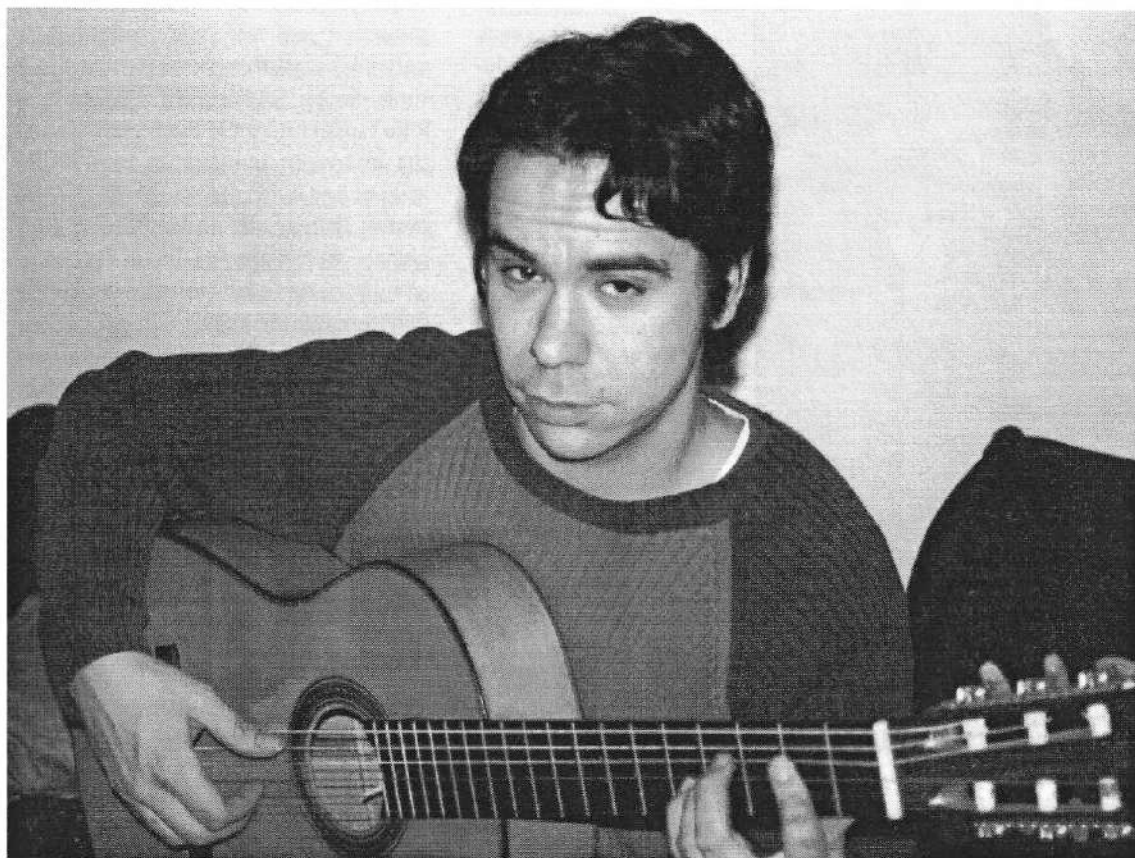
Marín itse on elävä esimerkki tanssijasta, jonka jokaisessa liikkeessä hengittää laulu. Hän hallitsee vartalonsa ja jalkansa täydellisesti, mikä puolestaan ei tarkoita sitä, että hänen tanssinsa olisi millään muotoa kliinistä tai vailla flamencossa tarvittavaa rosoa. Ja siksi hänen koputuksensakin kuulostavat niin hyviltä: ei niiden nopeuden ja tarkkuuden, vaan niiden loppuun asti mietityn dynamiikan ansiosta. Marínin tekniikka on kokonaan flamencon palveluksessa, ilman itsetarkoitusta. Kun hän omintakeisella tanssityylillään päättää

itselaulamansa letran hyvin yksinkertaiseen lopetukseen, oppilas löytää itsensä yhtäkkiä perustavanlaatuisen kysymysten ääreltä: JUURI noin sen täytyykin mennä.

Tampereen viikko oli taas kerran helteinen, ja kurssin hiet käytiin huuhtelemassa päivittäin viereiseen Pyhäjärveen. Mutta ihon alle imeytyi viikon aikana jotain, joka jäi sinne kutittamaan aivan kuin olisi tulossa oivallus. Monilta kursseilta olen oppinut enemmän askeleita, mutta näin paljon flamencosta tuskin koskaan ennen.

Musiikkia sydäimestä

Rauli Rantanen kertoo kuinka La Kalevalan musiikki syntyi

Kuva: Tommi Virtanen

"Tämä on ollut hieno projekti. Kaikkein antavinta on ollut tehdä yhteistyötä näin hyvien muusikkojen kanssa. Tuli tunne, että tämä kymmenen vuotta, jonka flamencoä olen treenannut, ei ole mennyt hukkaan."

TOMMI VIRTANEN

Flamencokitaristi **Rauli Rantanen** sävelsi musiikin La Kalevalaan merillä työskennellessään. Ideat kehittyivät ensin päässä, ja aina kun aikaa oli, soitti Rantanen hytissään musiikkia valmiimmaksi. "Ei siellä paljoa aikaa soittamiselle ole. Yleensä olen niin väsynyt työvuoron jälkeen, että koetan vain nukkua ja selvittää jotenkin järjissäni seuraavaan vuoroon. Sen verran siellä pystyy soittamaan, ettei tatsi katoa räysin." Kun **Kaari Martin** kertoi puhelimesta ideastaan tehdä Kalevala flamencotanssiteoksena, oli se Rantasesta täysin älytön idea. Pian ajatus tuntui jo hyvältä, ja musiikkia alkoi syntyä. Viime joulukuussa tehdyssä haastattelussa hän kertoo teoksen valmistumisesta, mutta myös suhtautumisestaan flamencoon yleensä. La Kalevalasta on kirjoitettu Letrassa jo paljon, mutta pääasiassa tanssin kautta. Teosta oli tekemässä

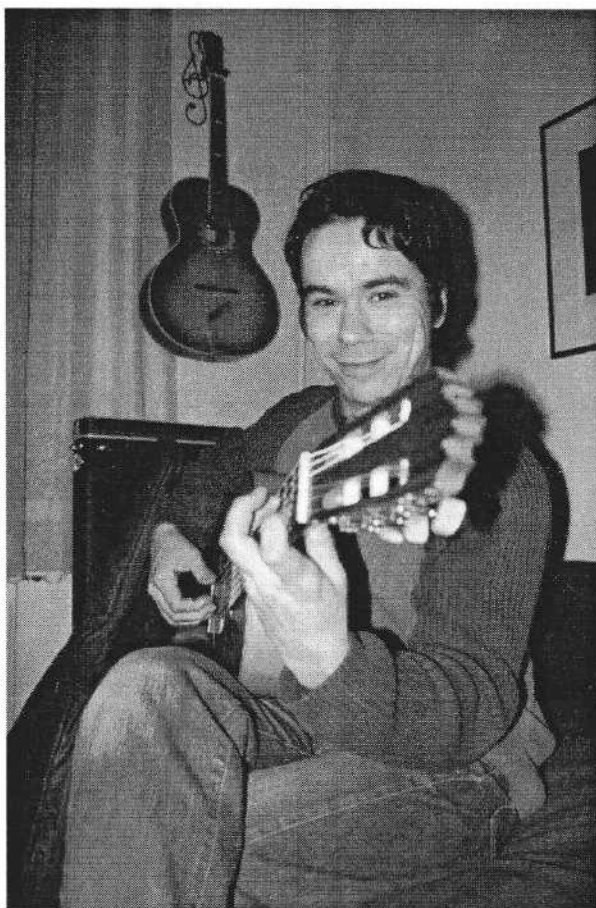
myös kymmenen muusikkoa, heistä tunnetuimpana tietysti **Miguel Poveda**. On siis aihetta kurkistaa studioon ja tutustua musiikin syntyprosessiin.

Muusikot

"Kaikki tehtiin syksyn aikana. Käytiin materiaali ensin läpi muusikoiden kanssa, ja sitten jokainen soitin soitettiin yksi kerrallaan nauhalle. Halusin **Salmenkallion Sannan** ehdottomasti viulistiksi ja **Ari Kalan** bassoon. Alunperin ideanani oli soittaa myös perkussiot itse, mutta se olisi ollut käytännössä täysin mahdoton juttu. Siinä ei olisi ollut mitään järkeä. Onneksi **Sampelan Karo** lupautui tulemaan mukaan."

Oikeiden muusikoiden löytyminen oli Rantasen mielestä tärkeää. Onneksi Suomessa on pienistä piireistä huolimatta

persoonallisia ja ammattitaitoisia flamencomuusikoita. Äsken mainittujen lisäksi mukana olivat myös huilisti **Kai Olander** ja runolaulaja **Roosa Voima**. Rantanen kehuukin muusikoiden panosta lopputulokseen. "Kaikilla soittajilla on ehdottomasti ollut ratkaiseva panos lopputulokseen. Heillä kaikilla on oma näkemyksensä musiikkiin. Yritinkin mahdollisimman vähän vaikuttaa heidän ilmaisuunsa ja sanoin, että jos on jotain paikkoja missä et ole käynyt, niin sinne vaan. Oli yllättävää huomata, että moni päässä ollut idea kuulosti toteutuessaan niin paljon paremmalta. Musiikki on niin elävää, että kaikki voi muuttua vielä tekovaiheessa. Musiikin punaisesta langasta pidin tietenkin itse kiinni, mutta muuten en halunnut puuttua soittajien henkilökohtaiseen ilmaisuun. Näin he toivat oman ajatuksensa antamaani aiheeseen."

Kuva: Tommi Virtanen

Miten Poveda suhtautui tilanteeseen? "Sanoi että otat ihan iisisti, ei hänen läsnäolonsa ole nyt niin iso asia. Poveda on taiteellisesti niin laajakatseinen, että pystyy mukautumaan moneen muuhunkin taiteeseen. Joku puristinen andalusialainen olisi sanonut että tää on tehtävä näin ja näin, muuten ei tuu mistään mitään. Poveda on teknisesti ja henkisesti niin monipuolinen laulaja, että hänellä siihen myös varaa. Hän on monessa suhteessa omaa luokkaansa. Hänellä on originaali tapa lähestyä asiaa. Niin monet Espanjassakin ovat jonkun kopioita. Poveda on hyvin perillä perinteistä, mutta jollain tavalla hän on myös todella moderni."

semmoisen kierrättäminen ei olisi taloudellisesti mahdollista."

Suomiflamenco

Mikä on suurin puute suomalaisessa flamencossa? "Flamenco ei ole sitä, että soitat jonkin tietyn soinnun, tai että soitat nopeasti, tai että tanssit jonkun tietyn koreografian. Se ei suinkaan ole siinä. Se on vain kaiken summa, että joku tanssii jonkun koreografian. Ennen sitä on paljon muuta. On niin paljon kaikenlaista mitä pitäisi ymmärtää, jotta pystyy flamencolla tulkitsemaan. Kun menee Espanjaan ja avaa ikkunan kadulle, ne on todella erilaisia ääniä mitä sieltä kuuluu. Se kaikki vaikuttaa siihen mitä on flamenco. Täällä pureudutaan helposti vain yksityiskohtiin eikä nähdä kokonaisuuksia. Ei silloin pysty tulkitsemaan mitään uskottavasti. Tämä koskee niin kitaristeja kuin tanssijoitakin. Jotta pystyy tulkitsemaan flamenco, pitää tietää paljon sen historiaa."

Täällä flamencolla on enemmänkin sosiaalinen varaus, kuin että olisi taiteellista kunnianhimoa. Se tietenkin asettaa ne ihmiset erilaiseen arvoon, jotka satsaa siihen kaikkensa."

Espanjassa ja Norjassa vietetyn ajan jälkeen näki selvemmin sen kunnianhimmottomuuden mikä täällä on. Aika helposti puhutaan ammattilaisuudesta. Aika äkkiä täällä ihmisistä tulee flamenconopettajia."

"Urani kitaristina voisi jakaa kolmeen eri osaan. Alussa oli musiikkiin tutustuminen. Toisessa vaiheessa liityin Córdoba Mora -bändiin. Silloin tuli käytännön puoli, opin harppauksittain uutta. Kolmannessa vaiheessa alkoi oman musiikin luominen, se käynnistyi tämän projektin myötä. Tottakai minulla oli omia musiikillisia ajatuksia jo Córdoba Moran loppuvaiheissa, mutta se on ottanut oman aikansa, että olen saanut ne ulos. Nyt sisälläni on käynnistynyt ihan uusi ajattelutapa. Ajattelen enemmän toteuttavani musiikkia kuin flamenco. Toivon mukaan musiikkini on flamenco."

No mitä mielestäsi on flamenco? "Se on laulu. Flamencolaulu. Se on se."

Teittekö flamenco vai musiikkia, miten ajattelit? "Musiikkia. En halunnut antaa soittajille lähtökohdaksi että tämän pitää olla flamenco, vaan sitä mitä tulee mieleen, ilman mitään formaatteja. Ei ole oikea lähtökohta tehdä musiikkia, että sen pitää kuulostaa joltain tietyltä jutulta. Ei ollut tarkoitus apinoida flamenco eikä myöskään suomalaista kansanmusiikkiperinnettä."

Miltä tämä olisi kuulostanut espanjalaisten flamencomuusikkojen kanssa tehtynä? "Varmaan paremmalta monessakin mielessä, mutta toisaalta se olisi kuulostanut myös hyvin espanjalaiselta. Luultavasti hyvin erilaiselta. Vaikeaa kuvitella espanjalaisten tekemän suomalaista kansalliseeposta."

Miten Povedan läsnäolo vaikutti kokonaisuuteen? "Ainakin se loi hirveästi paineita. Hänhän on hirveän iso stara suhteessa tähän produktioon. On todella hienoa, että hän suostui. Se on ihan käsittämätöntä. Olen aina halunnut tehdä töitä nimenomaan laulajien kanssa. Tuntuikin hassulta tulla kolmen vuoden jälkeen meriltä työskentelemään Povedan kanssa. Olisi vähän nimettömämpikin laulaja riittänyt. On ihan selvää, että häntä säestäessä ylitin itsenikin sen tilanteen takia."

Musiikkia tanssin ehdoilla

"On ihan selvää että tätä tilaustyötä tehtiin tanssin ehdolla. Kaari kertoi minkälaista musiikkia hän oli ajatellut eri kohtiin dramaturgisesti ja minä sävelsin sen mukaan. Kaikki muutokset, mitä jouduin tekemään, eivät tietenkään olleet sellaisia mitä itse olisin halunnut tehdä. Mutta on kaksi tapaa: joko tehdä musiikkia koreografiaan tai koreografia musiikkiin. Tämä on ollut jotain siltä väliltä. Joka tapauksessa on ollut hienoa tehdä omaa musiikkia ensimmäistä kertaa elämässä niin, että sitä ei ole määrännyt joku muu. Se on ollut antoisinta tässä hommassa. Olen taas huomannut että kyllä minä tykkään tehdä musiikkia."

Mitä mieltä olet siitä, että musiikki äänitetään valmiiksi ja teosta esitetään ilman livebändiä? "Ei se ole paras vaihtoehto. Olosuhteitten pakostahan tähän ratkaisuun on tultu. Tämän toteuttamiseen liveä tarvittaisiin kaksi perkussionistia, kaksi kitaristia, kaksi laulajaa, basisti, viulisti, huilisti ja palmaksen tekijät. Toistaiseksi Suomessa ei ole mitään mahdollisuutta pyörittää kymmenhenkistä flamencobändiä,

Vain merimies voi tietää...

TOMMI VIRTANEN

Rauli Rantanen, flamencokitaristi. Ei sieltä tavallisimmasta päästä. Sama mies, joka työskentelee troolareilla Jäämerellä. Merimies.

"Vapaavuorolla menen usein kannelle ihmettelemään merta. Luonto on aina, joka hetki uutta ja ihmeellistä. Se ympärillä vallitseva kauneus voittaa kaiken yksinäisyyden, pimeyden ja raskaan työn. Meri on niin hieno elementti. Sitä täytyy kunnioittaa, mutta ei pelätä, muuten työt kärsii. Pitää elää sen ehdoilla. Niin on tehty jo tuhansia vuosia. Kun laiva saapuu maihin, puramme lastin ja sen jälkeen vedetään perseet. Se on yleensä meidän ainoa vapaapäivä. Maihin paluu on

mukavaa, mutta niin tuntuu merille lähtökin aina hyvältä. Ehkä se maihin meneminenkin tuntuu siksi hyvältä, kun tietää että saa kohta lähteä takaisin."

Mieleen tulee stereotypia merikarhusta, ympäriinsä tatuoidusta, kaiken kokeneesta parrakkaasta äijänkörilästä, joka myrskyn pauhatessa kiipeää pelottomasti mastoon tähystämään. Kuinka flamencokitaristin herkäksi virittynyt sielu kestää vaarallisen arjen merillä? Vai onko elämä loppujen lopuksi sen vaarallisempaa kovassa aallokossa kuin Madridin savuisessa yöelämässä? "Vaara on aina läsnä. Kun kovan merenkäynnin aikana nostetaan troolia, kannelle tulee vettä usein yli lantion. Luottamus on silloin ainut asia mikä merkitsee. Kaikki on korvien välissä. Täytyy tietää mitä tekee, täytyy osata

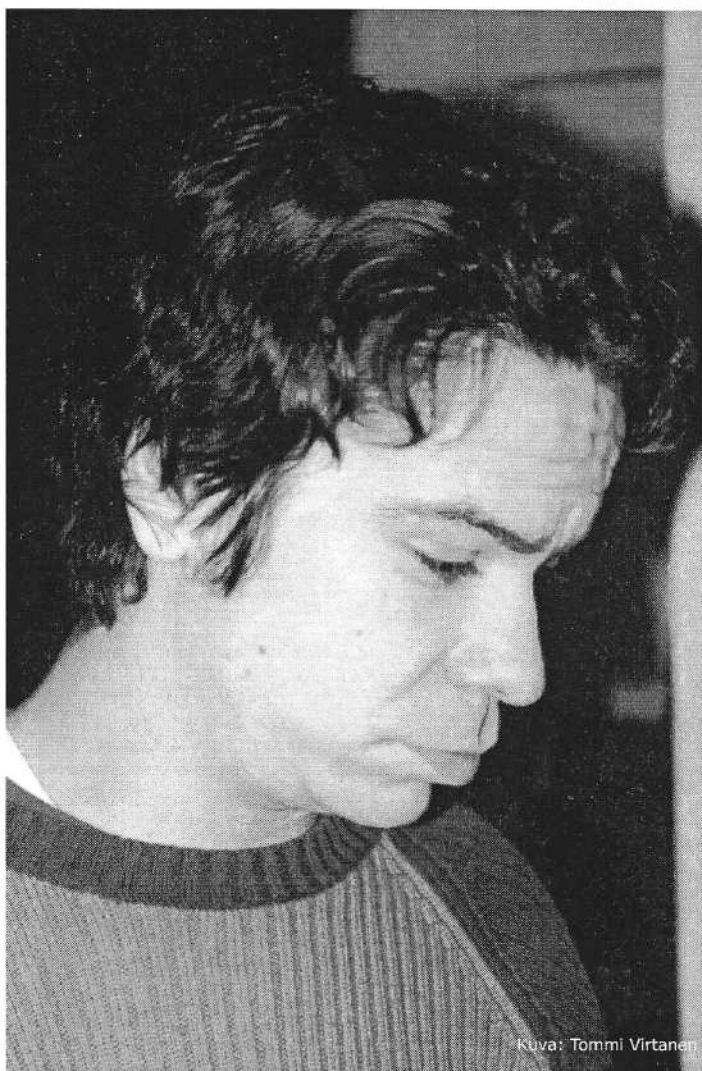
pitää huoli itsestään ja työkavereista. Joskus olen meinannut jäädä troolipussin alle kovassa sivuttaisaallokossa. Sil loin kaveri on e h t i n y t vetäisemään hupusta pois juuri ennen kuin viiden tuhannen kilon troolipussi on paiskautunut seinää vasten. Ei se silti sen vaarallisempaa ole kuin elämä missä vaan. Merillä vain vaara on koko ajan läsnä, jolloin kaikki myös käyttäytyvät sen mukaisesti. Vaara eliminoidaan jo pään sisällä, siksi siellä on itse asiassa

turvallista."

Työvuorot laivalla kestävät kuusi tuntia kerrallaan. Sen jälkeen on kuusi tuntia vapaata. Sinä aikana on syötävä ja nukuttava, juuri muuhun miehistöllä ei ole aikaa. Laivalla on ammattikokki, joka tekee merikarhuille tarpeeksi tuhdit ja hyvät ruoat. Ruokavalio on kuulemma monipuolinen, mutta merillä kun ollaan, ei kalalta voi välttyä. "Ruokana voi olla kissakalaa, merikrottia, ruijanpallasta, turskaa, seitä, puna-ahventa tai muuta kalaa, ei kuitenkaan useammin kuin kolme kertaa viikossa."

Onko merillä yksinäistä? "Ei siellä tavallaan ehdi olla yksin. Nukkuminen näyttlee suurinta osaa vapaa-ajasta. Täytyy levätä, muuten ei jaksaa – ei henkisesti eikä fyysisesti. Kyllähän se tietyllä tavalla pinnaa kasvattaa olla seitsemän viikkoa putkeen jossain Huippuvuorilla kalastamassa, tottakai. Raha tietenkin motivoi minuakin lähtemään, mutta siellä ollessa huomasin, että tämä on työtapana yksi parhaimmista. Puoli vuotta merillä ja puoli vuotta vapaalla. Ja niin hienossa ympäristössä."

Merikarhun maakomennus on venähtänyt ja Rantanen on vuoden aikana nähty Suomessa useampaankin otteeseen. Tämä on tietenkin ollut hyvä asia meille flamencon ystäville. Rantanen on tehnyt musiikin La Kalevala -teokseen sekä ehtinyt työstää sen jälkeen muitakin projekteja. Näistä viimeisimmässä hän on ollut levyttämässä **Pentti Saarikosken** runoja yhdessä Letras de Pena -orkesterin kanssa. Mutta miten on raikas meri-ilma vaikuttanut Rantasen flamenco-osaamiseen? "Merillä soitan kitaraa aina kun jaksan. Suhde flamenco-osaamiseen on selkeytynyt, kun on miljöössä, missä ei ole tekemisissä minkään musiikin kanssa – varsinkaan flamencon. Ajatus ehtii lepäämään. Jäämerellä on täysin erossa flamencon ympärillä pyörivistä ulkomusiikillisista asioista, toisin kuin Madridissa. Ilman sitä hulinää on helpompi keskittyä ajattelemaan ainoastaan musiikkia. Ja kun ei ole muita virikkeitä, voi luoda omaa."

Kuva: Tommi Virtanen

"Merillä olen oppinut paremmaksi kanssaeläjäksi."

Tyrävyö kohtaa flamencon

MILENA URMAS

Olen aina ajatellut, että suomalainen melankolinen rakkausrokki ja flamenco sopisivat oivallisesti yhteen. Olen herkutellut ajatuksella punaviinistä, ruusuista, punamustista asuista, dramatiikasta, dekadenssista, itkuisista kasvoista ja tadaa! Tyrävyön Kipua ja tuskaa -video tarjoaa tätä kaikkea.

Mustanpuhuva sankarimme istuu itkuisena ja lohduttomana kirjoituskoneen ääressä ja hukuttaa murheitaan punaviiniin. Tai hän makaa nahkahousuissaan yläruumis paljaana kylpyammeessa ympärillään punaisia ruusun terälehtiä ja juo punaviiniä suoraan pullosta. Kertosäe yllättää iloisesti kun Anne Riikola, Laura Lahe, Maura Martin ja Milla Härmä välähtävät ruutuun. Punaista

Tyrävyö-musiikkivideo: Kipua ja tuskaa
Ohjaaja: Jarmo Ylinikka, Kristian Kuustie
Koreografia: Anne Riikola

Tanssijat: Milla Härmä, Laura Lahe, Maura Martin ja Anne Riikola

ja mustaa, selkeitä ja voimakkaita käsivarsien linjoja ja sormia, kalpeita ja totisia kasvoja. Riikolan moderni koreografia taipuu kappaleeseen valokuva valokuvalta. Jokainen asento pysähtyy hetkeksi.

Vaikka tanssikohtaukset istuvat hienosti suomirokkiin, niin ne jäävät valitettavasti irrallisiksi muusta tarinasta. Katsojalle jää hiukan epäselväksi, ovatko tanssijat nuorukaisen näkemää unta vai kuvastavatko he kaverin kokemaa kipua ja tuskaa? Irrallisuudestaan huolimatta flamenco-osuudet toimivat ja näyttäivät hienoilta.

Flamenco- ja balettitarvikkeita

Esiintymispukuja, hameita ja bodyja • Flamenconkenkiä ja balettitosuja
Kastanjetteja, huiveja, viuhkoja • Musiikkia, videoita • Flamenkokirjallisuutta

TARJOUS HELSINGIN FLAMENCO-YHDISTYKSEN JÄSENILLE:

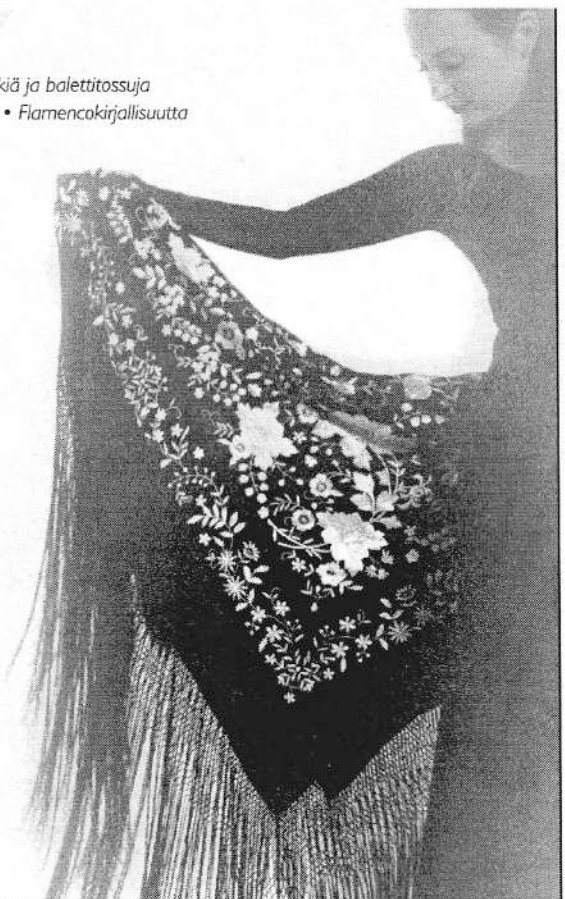
**Yebran kenkien
ostajalle lahjaksi
suomenkielinen
Flamenco-kirja!**

Tarjous koskee Helsingin Flamencoyhdistyksen jäseniä.
Ota voimassa oleva jäsenkorttisi mukaan kenkäostoksillesi.
Tarjous voimassa 15.10.2003 asti.

Flamenco Shop

Lönnrotinkatu 32 D, 3. krs, 00180 Helsinki
puhelin (09) 680 1181, www.flamencoshop.net

Vuosi, joka mullisti flamencon

Paco de Lucía: Solo quiero caminar

Kitara: Paco de Lucía,
2. kitara: Ramón de Algeciras,
Laulu: Pepe de Lucía
Basso: Carlos Benavent,
Perkussiot: Rubem Dantas,
Poikkihuilu ja saksofoni: Jorge Pardo,
POLYGRAM 810 009-2 (1981)

Rafaela Carrascon tai Nuevo Ballet Españolin esiintyessä katsojasta tuntuu itsestään selvältä, että lavalla soivat esimerkiksi huilu, sähköbasso ja etenkin cajón. Näin ei kuitenkaan aina ole ollut.

Sen jälkeen, kun kitarasta oli tullut flamencon olennainen osa 1800-luvun lopulla, flamencon esittäminen pysyi vuosikymmeniä samanlaisena, kitaran säestämänä lauluna tai tanssina tai pikkuhiljaa kehittyvänä soolosoittona. Tosin 1900-luvulla tehtiin myös erilaisia kokeiluja pianosta sinfoniaorkesteriin. Vauhdikkaalla 70-luvulla puolestaan tehtiin paljonkin flamencomusiikkia – lähinnä rumbaa – jossa ilman hyvän maun tuomaa turhaa painolastia käytettiin tavallisia rock-instrumentteja: sähkökitaroita, bassoa, rumpuja. Nykyaikaisen flamencokokoonpanon synty voidaan kuitenkin ajoittaa hyvinkin tarkasti, eikä tuo hetki ole edes kovin kaukana menneisyydessä. Suunnannäyttäjäksi sekä flamencomusiikille että sen

esittämiselle muodostui legendaarinen sekstetti, jonka kokosi vuonna 1981 kitaristi

Paco de Lucía.

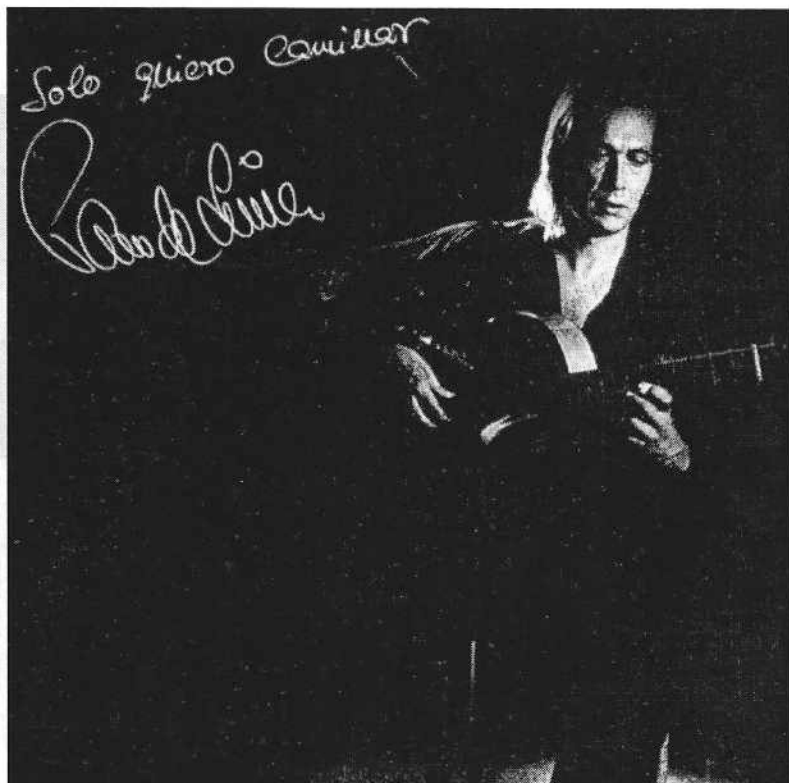
Paco de Lucía oli aikaisemmin tutustunut muun muassa jazziin sekä brasilialaiseen musiikkiin, mikä vaikutti hänen omien sävellystensä rytmiikkaan ja harmoniaan. Tämä on jo kuultavissa vuonna 1976 julkaistulla "Almoraima"-levyllä, jota monet pitävät yhtenä hänen parhaistaan. Hänen käyttämänsä soinnut alkoivat laajentua kolmisointujen ulkopuolelle, ja hänen ääritekninen, jopa kireä soittotyylinsä alkoi antaa tilaa letkeämmälle otteelle. Tämän uuden tyylin esittämiseksi de Lucía tarvitsi ympärilleen uudenlaisia muusikoita. Niitä hän myös sai – ja loistavia sellaisia: brasilialainen **Rubem Dantas** tuli soittamaan cajónia ja muita lyömäsoittimia, nauhatonta sähköbassoa **Carlos Benavent** sekä huilua ja saksofonia **Jorge Pardo**. Samalla he kaikki tulivat

luoneeksi oman soittimensa tyylin ja kriteerit flamencomusiikissa vuosiksi eteenpäin. Mukana olivat myös Pacon veljet, vahvääninen laulaja **Pepe de Lucía** sekä kakkoskitaraa soittanut, laulun säestäjänäkin arvostettu **Ramón de Algeciras**.

Heti perustamisvuotenaan 1981 sekstetti levytti kokoelmalevyn *Solo quiero caminar*, jonka jälkeen flamenco ei enää ollut entisensä. Ei ainoastaan Paco de Lucían nerokas musiikki, vaan koko sekstetin luovuus ja taitavuus käänsi flamencoja siihen suuntaan, millaisena sen nykyään tunnemme.

Juha Leino

Kirjoituksen lähteenä on käytetty www.deflamenco.com-palvelun internet-sivuja sekä Flamenco-kirjaa, Like-kustannus 1999.

Kirje Galiciasta

Edellisen kerran kirjoitin Sevillasta. Oli lämmin tammikuun sunnuntai, istuin kirjoittamassa auringossa joen rannalla. Nytkin olen Espanjassa, tosin aivan toisella puolella maata, Galiciassa. Eikä tätä uskoisi samaksi maaksi. Pilvet roikkuvat matalalla, sade valuu taukoamatta taloparkojen mustuneita seinä pitkin. Samat pyykki roikkuvat kuivumassa päivästä toiseen. Ehkä ensi viikolla paistaa aurinko?

Kelttien aikoinaan asuttama Galicia sijaitsee Espanjan luoteisnurkassa, Portugalin pohjois puolella. Meren ja vuorten väliin jäävässä maakunnassa sataa usein ja paljon. Pitkinä sateisina iltoina ihmisillä lieneekin ollut paljon aikaa kertoilla tarinoita, joihin sumuiset vuoret ja metsät ovat tuoneet oman värinsä. Monet ikivanhat pakanalliset uskomukset ja kultit elävät täällä yhä voimakkaina. Vuorten pikkukylissä moni uskoo nähneensä Santa Compañan, aavesaattueen, joka kynttilänliekit pimeydessä lepattaen etsii tuomittuja sieluja liittymään ikuisen vaellukseen. Jotkut sanovat, että näkymättömän kulkueen tunnistaa vain sumussa vastaan leijailevasta vahan tuoksusta. Eikä kukaan täällä kiistä noitien olemassaoloa: "haberlas hailas". Noitien yöllisen tapaamisen, *aque-larren*, mainitseminen saa monien selkäpiin karmimaan. Ihmisten kokoontuessa juhlimaan nautitaankin kiehuvan kuumaa vahvaa viinaa, jota valmistettaessa loitsutaan kaikki noituus ja sielujen pahat henget kärvistymään juoman liekeissä.

Kristinusko ja taikausko kulkevat Galiciassa käsi kädessä, eivätkä ihmiset usein tee eroa niiden välillä. Tyhjiilleen jäävää taloa suojaa yhtä hyvin risti oven päällä kuin oven eteen ylösalaisin asetettu luuta. Perinteisesti taskunpohjallakin on kulkenut rukousnauhan vierellä muutama valkosipulinkynsi; Galician tiheissä metsissä samotessa vastaan on voinut tulla yhtä hyvin peikko, noita kuin ihmissusikin.

Galiciassa toimeentulo on

Esta noite fun ó muiño

Viime yönä menin myllylle
cun fato de mozas novas

joukko neitokaisia mukanani
elas todas en camisa

he kaikki olivat paitasillaan
eu no medio coas cirolas

minä siinä keskellä kalsareissani

perinteisesti saatu merestä. Kolme neljästä galicialaisesta asuu rannikolla, ja ainoa suurempi sisämaan kaupunki on Santiago de Compostela. Myös runsaina virtaavia jokia ja puroja on aina osattu käyttää hyödyksi. Myllyt ovat olleet tärkeä apu toimeentulossa, ja niillä on ollut merkityksensä myös kansanperinteen synnyllä: pitkä odotus myllyn jauhaessa viljoja kului tanssien, soittaen ja laulaen. Yksi Galician

**Maija
Lepistön uusi
tanssiteos
ammentaa
vaikutteita
Galician
maakunnasta.**

tunnetuimmista kansanlauluista, *muiñeiras*, on ilmeisesti saanut nimensäkin suoraan myllyä tarkoittavasta sanasta *muiño*. Myllyille kokoonnuttiin myös vaihtamaan kuulumisia ja juhlimaan jauhannan päätyttyä.

Galicialla on muuhun Espanjaan verrattuna täysin omanlaisensa musiikkiperinne. Galicialainen musiikki on kelttiläistä, pohjautuen säkkipillin soittoon. Tyypillisessä galicialaisessa kokoonpanossa erilaisia rytmisoittimia on useita: iso rumpu luo kumisevan taustatahdin, väriä soittoon tuovat monenlaiset pienemmät rytmittäjät tamburiinista käpyihin ja simpukankuoriin. Myös muutamia erikoisempia soittimia, kuten viulunsukuista keskiaikaista *zanfona* sekä pitkistä varresta, muutamasta kielestä ja helisevistä metallikelloista rakentuvaa *charrascoa* näkee silloin tällöin. Monenlaiset puuhuilit kuuluvat myös tyypillisiin galicialaisiin soittimiin.

Galicialaisessa tanssissa kädet tuskin liikkuvat, pysyen kohotettuina eteen yläviistoon kuten monien Espanjan alueiden *jota*-tansseissa. Askeleet ovat nopeita, ja toisin kuin esimerkiksi monissa Andalusian kansantansseissa, ei tanssijan kanta Galiciassa juuri koskaan laskeudu maahan. Tämä on kuulemma perua pelloilla ja muilla märillä mailla tanssimisesta, jolloin vaarana oli jalkojen juuttuminen mutaan.

Kansanmusiikki ja -tanssi on yhä elävä osa Galician juhlia ja tapahtumia. Toisin kuin andalusialaisissa fiestoissa ja ferioissa, joissa kaikki osallistuvat ja esiintyvät, Galiciassa pieniä huojuvia lavoja pystytetään lähes jokaiseen korttelitapahtumaan, ja esiintyjinä vuorottelevat paikalliset musiikki- ja tanssikoulu ja -seurat. Kansanperinteen ylläpitäminen on varsinkin viime vuosina saanut paljon huomiota. Varsinaista galicialais-kansallista liikehdintääkin on jonkin verran. Tämän vuoden aikana on järjestetty enemmän mielenosoituksia

kuin koskaan; viimesyksyisen, koko rannikon tuhonneen öljykatastrofin jälkeen galicialaiset, jotka perinteisesti sanovat itseään alistuviksi, ovat muuttuneet vaativammiksi. Galician asioista halutaan päättää Galiciassa, ja esimerkiksi galegon kieltä koetetaan nostaa yhdenvertaiseen asemaan espanjan kanssa.

Flamenco on Galiciassa suurin piirtein yhtä eksoottista kuin Suomessa. Flamenco-opetus on tanssikouluissa yleensä osana *danza española* -kokonaisuutta, jossa opetellaan myös klassista espanjalaista tanssia ja folklorea. Muutamissa suurempien kaupunkien tanssikouluissa voi opiskella flamencon alkeita nauhamusiikin säestyksellä, ja sevillanaskursseja järjestetään silloin tällöin. Flamencon ja eteläespanjalaisen folkloren merkitys galicialaiselle harrastajalle näyttääkin olevan kutakuinkin sama kuin monelle suomalaiselle: väriä ja temperamenttia arjen harmauden ja sateen keskelle.

Kaiken kaikkiaan Galicia on monessa mielessä hyvin paljon lähempänä Suomea kuin Andalusia. Metsämaisemat, baarien pehmeä kynttilänvalo, hiljaa istuvat bussimatkustajat. Jopa yleisiä saunoja tuntuu olevan vähän joka nurkalla. Aivan oma Espanjansa.”

Maija Lepistö

*Maija Lepistö on viettänyt viimeiset puolitoista vuotta Espanjassa, ensin Sevillassa ja sitten Vigossa, Galiciassa. Näihin kokemuksiin pohjautuu tämä kirje kuten myös hänen tanssiteoksensa *Aquelarre flamenco*, jonka kantaesitetään lokakuussa (kts. *Calendario-palsta*).*

Flamenco etsimässä

Olen kova musiikin harrastaja, mutten ole koskaan kunnolla perehtynyt flamencoon. Olen espanjalainen ja siksi asialla on merkitystä.

Olen kova musiikin harrastaja, mutten ole koskaan kunnolla perehtynyt flamencoon. Olen espanjalainen ja siksi asialla on merkitystä.

Tavallisesti keskusteluni etenevät melko jouhevasti kaikkien kanssa. Alkuperäni paljastuttua flamencon harrastajat kuitenkin ovat haljeta innostuksesta. Ajatellaan, että kaikilla espanjalaisilla on flamenco verissä. Saan kuulla parin minuutin palopuheen flamencosta ja alan viimeisistä uutisista. Keskustelu loppuu kuin seinään, kun joudun tunnustamaan, etten tunne musiikkilajia kuin vähän. Katseet muuttuvat halveksuviksi.

Minulle aina jää älytön syyllisyyden tunne siitä, etten tunne espanjalaista flamencokulttuuria. Jossain vaiheessa päätin, etten joudu kokemaan vastaavanlaista nöyryytystä enää uudestaan. Olin päättänyt ottaa flamencosta selvää.

Kesän alussa menin serkkuni luokse Vigoon ja kyselin siellä flamencosta, mutta pettymyksekseni huomasin, etteivät paikallisetkaan reagoineet flamencoon juuri mitenkään. Etsin kaikkialta. Näytti siltä, että nykymusiikki

oli syrjäyttänyt Espanjassa myös flamencon. Minulle selitettiin, että Espanjan muissa osissa flamenco voi paremmin. Kyllä Galiciassakin flamenco oli, muttei samassa määrin kuin ennen. (Olin raivoissani Espanjan näkymättömälle flamencokulttuurille. Flamenco oli kaikkialla, paitsi luonani.) Huomasin jääneeni flamencon koukkuun jo sen tähden, etten löytänyt sitä mistään.

Eräänä lauantaiyönä diskojen uuvuttamana sain päästäni sovittaa syntini ja ajaa Portugalin läpi Córdobaan katsomaan flamenco. Ilmoitin heti asiasta serkulleni ja kehotin häntä menemään taksilla kotiin, sillä hänen autonsa olisi nyt minulla.

Yö oli pilkkopimeä ja tiet lähes autiot. Vielä parin tunnin ajomatkan jälkeenkin olin yhä vakuuttunut kuinka romanttinen tekoni oli. Olin asialleni uskollinen. Tein kaiken flamencon vuoksi. Ajattelin, että perille päästyäni esitys kuin esitys tuntuisi kaksin verroin paremmalta jo pelkästään pitkän matkan takia. Näin kuinka flamencosta tulisi pian harrastus, jota voisin kutsua omakseni.

Monen tunnin päästä ja satojen kilometrien jälkeen romantiikka oli tipotiessään. Olin ajanut Portugalin vuoristossa harhaan reilu tunti takaperin. Olin väsynyt, joten ajoin tien laitaan ja rupesin nukkumaan.

Heräsin, kun kello oli ehtinyt jo pitkälle iltapäivään. Olin yhä Portugalissa Beja-nimisen kaupungin lähellä. Córdobaan oli vielä 400 kilometriä matkaa. Uskoni flamencoon horjahti. Córdoban sijaan päätinkin lähteä Lissaboniin katsomaan jalkapalloa. Sain ostettua lipun otteluun. Ottelun jälkeen palasin Vigoon.

Kotimatalla Suomeen ostin lentoasemalta tusinan flamencolevyä ja pari flamencosta kertovaa kirjaa.

Nicolas Prieto

Kirjoittaja on 22-vuotias opiskelija, jonka äiti on Suomesta ja isä kotoisin Espanjasta, Galician maakunnasta. Prieto on myös Espanjan salibandyjoukkueen kantavia voimia.

Edellisen numeron ekijän oikeuksista -jutussa oli viimeisessä kappaleessa harhaanjohtavaa tietoa:

Maija jatkaa uraansa ja haluaa tehdä tanssiteoksen jossa käyttää säestyksenä Raul Mannolan flamencolevyjä. Hän kysyy kohteliaasti Raulilta luvan. Esityksestään hän tekee ilmoituksen Teostolle, jossa käy ilmi hänen käyttämänsä musiikki. Maija maksaa Teostolle tietyn summan esityksen koon mukaan, josta Teosto välittää Raulille hänelle kuuluvat rahat.

1) Levymusiikin käyttöön ei tarvitse kysyä lupaa. Käytöstä tehdään Teostoon ja Gramexiin ilmoitukset, joiden perusteella järjestöt laskuttavat musiikin esittamisestä.

2) Teosto kerää korvauksia säveltäjille, sanoittajille, sovittajille ja kustantajille sekä äänite- että elävästä musiikista. Gramex kerää korvaukset esittäjille ja tuottajille vain äänitemusiikista.

Virheellinen tulkinta oli toimituksen. Pahoittelemme virhettä.

F a r r u c a

TOVE DJUPSJÖBACKA

Farruca kuuluu ryhmään cantes aflamencados, joka tarkoittaa flamencoon adaptoituja kansanlaulelmiä. Farrucan alkuperä löytyy Pohjois-Espanjasta, tarkemmin Galician ja Asturiaksen provinsseista. Etelään muuttaneet galicialaiset ja asturalaiset kulkivat Andalusiassa nimellä farrucos. Sanan väitetään pohjautuvan arabin kielen sanaan farruq, joka tarkoittaa rohkeaa tai urheaa, mutta jota käytettiin myös merkityksessä ”nenä pystyssä”...

”Nenä pystyssä” -ajatus sopii flamencofarrucaan – farrucahan on perinteisesti ollut miesten oma laji, jossa harrastetaan machokukkoilua mielen

mukaan (kts. esim. **Joaquín Cortés Sauran** Flamenco-elokuvassa).

Farrucan compás lasketaan neljään ja on luonteeltaan suora verrattuna esim. tientoksen laahaavaan rytmiin. Sävellaji on useimmiten a-molli. Tunnelmaltaan farruca on ylväs, urhea ja vahva, mutta mukana voi olla myös melankoliaa ja kaipausta esim. kaukaista Galiciaa kohti.

Flamencossa löytyy monia paloja jotka ovat pelkkää laulua, niitä ei tanssita. Farruca on tästä poikkeus, sitä nimittäin tanssitaan useimmin kuin lauletaan. Nykyään farrucaa tanssitaan useimmiten kitarasäestykseen, vaikka laululetrat on siis olemassa. Sitä saattaa kuulla myös kitarasoolona.

*Una farruca en Galicia
lloraba amargamente
porque se le había muerto el farruco
que la gaita le tocaba*

*Y arriba el limón
y abajo la oliva
limonada de mi amor
y allá arriba los dos
y después de pasar fatigas*

*Ylhäällä sitruuna
ja alhaalla oliivi
rakas limonaatini
sinne ylös päädymme molemmat
kaikkien koettelemusten jälkeen*

(suom. Outi Böök)

*Eräs farruca Galiciassa
katherasti itki
sillä kuollut oli farruco
joka hänelle säkkipilliä soitteli*

(suom. Outi Böök)

Kuuntele:

- Solo Compás / Farruca (perusfarrucaa, myös laulettuna)
- Pedro Sanz: Entre adalfas y campares levyllä Yunque, martillo y estribo (laulettu farruca)
- Ramón Montoyan vanhat äänitteet (perinteistä kitarasooloilua)
- Paco de Lucía: Farruca de Lucía levyllä El Duende Flamenco de Paco de Lucía (kitarafarruca, jossa lisämausteena jousiorkesteri)

Anna Niinimäki

- 35-vuotias freelance-tanssitaiteilija
- Opettaa Helsingissä ja Keravalla, kurssimuotoisesti ympäri Suomea
- Pitkän linjan flamencoammattilainen
- Helsingin Flamencoyhdistyksen perustajajäsen ja ensimmäinen puheenjohtaja
- Vuonna 2001 perustetun tanssin tuotantoyhdistys Canelan jäsen

"Flamenco on aina tuntunut omalta. Muistan sen henkeäsalpaavan tunteen, jonka radiosta kuulemani **Paco de Lucía**n soitto minussa lapsena herätti. Hämrästi muistan myös nähneeni jonkun tanssiesityksen. Alle kouluikäisenä jaksoin tuijotella tuntikausia Kanarian saarilta saamaani viuhkaa, jossa oli tanssijattaria ja härkätaisteilijoita. Ollessani kymmenvuotias eräs äitini flamenco harrastava ystävätar näytti joitain liikkeitä ja kertoi flamencosta. Oman flamenco harrastukseni aloitin 18-vuotiaana Mia Vasaran tunneilla, haaveiltuani niistä 13-vuotiaasta asti. Lopullisen sysäyksen antoi **Carlos Sauran** "Carmen". Treenattuani puoli-toista vuotta lähdin Espanjaan.

Lapsena harrastin satuballettia, sittemmin balettia, jazzia ja steppiä. Flamenco jäi kuitenkin kaihtamaan. Ennen kuin aloitin flamencotunnit, olin kielikurssilla Ranskassa. Olin espanjalaisten kavereiden kanssa diskossa ja heidän mielestään tanssin flamenco! Nyt flamenco on ollut ammattinani jo lähes 15 vuotta. Teen tanssijan, koreografin ja tanssipedagogin sekä tanssintuottajan töitä. Opetan lähes kaikenlaisia ryhmiä, pääasiassa

kuitenkin jatkotasoja. Opetustyö tuo kontaktin ns. tavallisiin harrastajiin. On kiinnostavaa nähdä ihmisten erilaisia

lähestymistapoja flamencoon ja mitä flamenco kullekin antaa. Opetustilanteessa oppiminen on kaksisuuntaista, myös opettaja oppii oppilailtaan. Koenkin opettamisen enemmän ryhmätyöskentelynä. Treenaan ja valmistan omia esityksiä. Toimin

tanssin tuotantoyhdistys Canelassa tanssijana sekä tuottajana yhdessä **Erika Alajärven**, **Soili Moilasen** (ent. Heikkinen) ja **Annatuuli Sainen** kanssa. Ryhmän ideana on neljän itsenäisen tanssitaiteilijan yhteistyö. Canela mahdollistaa työskentelyn mielekkäissä ja antoisissa produktioissa. Voimavarojen yhdistäminen helpottaa kunkin työtä - se on taloudellisesti järkevää, mutta myös taiteellisesti rikastuttavaa.

Flamencossa pidän siitä, että se on sekä taidetta että kansanperinnettä. Se on alati uudistuvaa, tietyllä tavalla määrittelemätöntä, eikä kenenkään omaa. Askeleet ja melodiat jatkavat villiä kulkuaan sukupolvelta toiselle, maanosasta toiseen. Flamencomusiikki parhaimmillaan avaa mieleen uusia maisemia. Flamencon monimuotoisuus on sen rikkaus: jos väsyä katselemaan hiottuja näyttämöteoksia, voi

hakea vastapainoa ukkeleiden karheasta cantesta. Hienoja kokemuksia minulla on useita, erilaisissa tilanteissa

kuva: Auli Kaartinen

syntyneitä. Kaikkein hienointa taitaa silti olla se tunne, jonka tanssiessa toisinaan kokee.

Tällä hetkellä lempitanssijani on **Israel Galván**. Hän on ainutlaatuinen ja merkillinen hahmo flamencossa. Hänen tanssinsa on kerroksellista, ja aiheet, joita hän käsittelee, ovat kaukana flamencon kliseistä. Hänen liikkumisessaan ja olemuksessaan on jotain äärimmäisen kiinnostavaa. Lempilaulajista nimeäisin **Enrique Morenten**, jonka musiikkiin tutustuin Granadassa yli 10 vuotta sitten. Hänen jokainen levynsä tuntuu tuovan jotain uutta. Morente on taiteilija, joka luo maailmoja. Hän on edelläkävijä ja flamencon tutkimusmatkailija.

Flamenco on minulle tärkeää, mutta on muutakin elämää. Olen aikoinani mennyt flamencoon niin intensiivisesti sisälle ja treenannut niin paljon, etten enää pelkää kadottavani sitä. Tärkeää on myös jonkin oman etsiminen ja löytäminen. Liikkeen toistaminen tuo tietysti tyydytyksen, mutta tanssimisen varsinainen anti on siinä, että aina voi kauhoja vähän syvemmältä tai eri kohdasta. Omaa ilmaisua hakiessaan saattaa joskus mennä hakoteillekin, mutta minulle on mielekkäämpää tutkia ja etsiä kuin toistaa kaikkein ilmeisintä. Maailmat, jotka tanssi avaa, ovat loputtomat. Jos tekeminen välillä kiristyy, on hyvä ottaa etäisyyttä. Vanhetessaan ihminen myös kypsyy, ja tanssi saattaa saada uudenlaisia sisältöjä. Asioiden parissa työskennellessään, ovat loppujen lopuksi aika samat taiteenlajista riippumatta. Näenkin flamencon yhtenä taiteenlajina muiden joukossa. Flamencotanssi puolestaan on tanssitekniikkani, se mitä olen treenannut, se mille tanssini rakentuu. Usein koen itseni enemmän tanssijaksi kuin flamenco-tanssijaksi.

Milena Urmás

Tanssikoulu Blue Flamencon kevätjuhla

Encuentros

MILENA URMÁS

Anja Loikalan luotsaaman Tanssikoulu Blue Flamencon kevät-näytöksessä Aleksanterin teatterin näyttämöllä kohtasivat lähes kaikki koulun oppilaat ja opettajat.

”Bluen” näytökset tehdään tunteella. Ohjelma on monipuolista ja runsasta. Kaiken tasoiset ja -ikäiset oppilaat pääsevät esiintymään. Lavalla pyörittelee miehiä, naisia, lapsia ja kehitysvammaisten ryhmiä. Tanssijat kohtaaat itsensä, toisensa ja yleisönsä vanhan oopperatalon intiimissä miljöössä. Tanssin lisäksi katsojille tarjottiin musiikkia à la Soniquete sekä **Sara Paavolaisen** lausumia runoja. Aleksanterin teatteri tarjoaa erinomaiset puitteet flamencoesitykselle, ja suuremmillekin ryhmille on tilaa.

Blue Flamenco

Vasta kevätlukukaudella opettamaan ryhtynyt **Anu Bratsu** onnistui saamaan 4–7-vuotiaista pikkuoppilaistaan irti reippaan rumban. Lapset muistivat hienosti askeleet ja hameiden heilutukset. Samoin esityksen avannut **Heidi Loikala** sekä muut lapsiesiintyjät sulattivat varmasti jokaisen sydämen. Lapsista huokuva välittömyys ja into on aina sykähdyttävä kokemus.

Erika Alajärven jatko 2–3 -ryhmän fandangos huivilla oli paikoin hieman epävarma, kun taas alkeisjatkoryhmän sevilanaksen näyttämösovitukset toimivat hienosti. Erikan oma alegrías-soolo oli kypsynyt Helsingin Flamenco-

Kohtaamisia

yhdistyksen helmikuudesta 10-vuotisenäytöksestä. **Sampsa Peltosen** luotsaaman jatko 1–2 -ryhmän ongelmana oli liian vaativa soleá por bulerías. Pitkät tauot ja pysähdykset tanssissa ovat monesti vaikeampia kuin jatkuva liike. Epävarmuus näkyi epäröintinä ja malttamattomuutena. Sampsan oma seguriya-soolo oli jäänyt hieman puolittiehen. Lepsut käsiliikkeet vaivasivat sekä oppilaita että koreografia itseään. **Laura Lahen** harjoittama **Anne Riikolan** koreografia tangoksen tahtiin oli näyttävä suuren jatko 1-ryhmän esittämänä. **Katja Lundénin** edistyneet vetäisivät menevän ja vaihtelevan bulerfiaksen.

Olin kaivannut jotain yhdistävää teemaa, sillä nyt lukuisat numerot olivat melko irrallisia toisistaan. Esimerkiksi ”Taranta de Lady” ja illan viimeinen kokonaisuus ”The Lady is a Tramp” jäivät nyt hieman ulkopuolisiksi. Muutamat oppilaskoreografiat olivat liian vaikeita. Vaikka harjoitus näkyikin varmuutena ja askelten muistamisena, niin opettajien paikoin liian vaativat ideat eivät aina onnistuneet. Vaikeus sinänsä ei saisi olla itseisarvo.

Joskus pelkästään läsnä oleminen, esiintymisasut, musiikki ja muutama kädenojennus kertoo enemmän kuin mitkään koputukset tai piruetit. Anja Loikalan vetämät kehitysvammaisten ryhmät ovat flamencoäffällä, vaikka askeleet eivät aina ihan kohdallaan olisikaan. Tytöt farkuissaan ja pojat nahkatakkeissaan, vau!

★ = huono

★★ = mitänsanomaton

★★★ = keskinkertaista

★★★★ = hyvä, kannattaa tutustua

★★★★★ = loistavaa, suosittelen

Juaneke: Linaje

(linaje: heimo, suku, jälkeläiset)

Laulu: Juaneke

Kitarat ja tuotanto: Chicuelo

Harmonia mundi, HME 987031 (2002)

Kannessa **Juaneke** katsoo alta kulmiensa uitetun koiranpennun näköisenä. Sekös ensi alkuun huvitti. Miksi niin monet uudet artistit markkinoidaan hikisen kosteina, seksikkäinä? Juaneken musiikki ei kuitenkaan ole hassumpaa. Se ei ole kovin persoonallista, mutta viihdyttävää. Levyn tuottajana, kitaristina ja taustapiruna häärennyt **Chicuelo** on yhdessä Juaneken kanssa puristanut mukavia flamencopopralleja. Soundimaailma on moderni, alan normit täyttävä. Juaneken laulutyyli ei ole kovin persoonallinen, vaikka ei tosin tuo mieleenikään ketään. Hänen äänensä soi komeasti ja uskottavasti. Chicuelon kitarointi on varmaa ja tunnistettavaa, paikoitellen jopa taiturimaista. Useamman kuuntelukerran jälkeen pidän enemmän ja enemmän tarttuvista kuoromelodioista ja rullaavasta svengistä. Levyä on helppo kuunnella. Parhaimmillaan Juaneke onkin tangos-rumba-bulerías-hurvitteluissa. Kuunnelkaa vaikka pirteän alegríasmainen levyn kakkosbiisi "Reloj de bolsillo" -bulerías.

★★★

Tommi Virtanen

DIEGO EL CIGALA

CON NIÑO JOSELE

Grabado en directo
el día 25 de Julio del 2002 en el

TEATRO REAL

de Madrid

Diego El Cigala: Teatro Real

Laulu: Diego El Cigala

Kitara: Niño Josele

Tuottaja: Javier Limón

BMG (2002)

Täytyy myöntää, että ennen tätä levyä en pitänyt kumpaakaan **Diego El Cigalaa** tai **Niño Joselea** mitenkään poikkeuksellisina artisteina. Mutta Madridin Teatro Realiin ei kuka tahansa pääse keikalle. Ja tämä keikkataltiointi osoittaa minkälaisista mestareista on kyse. Vain laulu ja kitara. Muuta ei tarvita. He ovat tämän päivän **Camarón-Tomatito**, uskallan väittää. Levy tuo mieleeni Camarón: Paris 1987 – live, jopa siinä määrin, että El Cigala kuulostaa paikoitellen hyvin paljon Camarónilta. Se onkin levyn ainoa heikkous, jos sitä heikkoudeksi lasketaan. Cigala laulaa sydän verellä, sielukkaasti, ja vertaukset Camaróniin katsottakoon vain imarteluksi. Suosittelen levyä jokaiselle flamencosta kiinnostuneelle. Tämä on flamenco parhaimmillaan. Duende on koko ajan läsnä, se valuu kaiuttimista olohuoneeseen saakka. Musiikilla on lumoava vaikutus. Pikkutytöni parasta nukutusmusiikkia.

★★★★★

Tommi Virtanen

Niño Josele: Niño Josele

Kitarat: Niño Josele

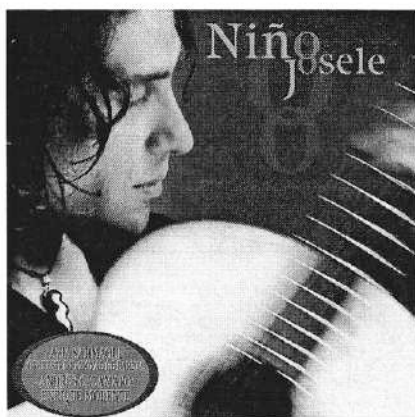
Laulu: Guadiana,

Tuottaja: Javier Limón

BMG(2002)

Kitaristi **Niño Josele** on flamencon kuuma nimi, palkinnot voittanut ja paljon ylistetty. Tämä on hänen ensimmäinen soololevynsä. Hyvin tehtyä ja viihdyttävää. Suorastaan mahtavaa – jos ei **Vicente Amigo** olisi tehnyt kaikkea jo aikaisemmin. Joselen soitto kuulostaa hämmäntävän paljon Amigolta. Levy on tuotettu kansia myöten hyvin saman tyyliisesti kuin Amigon levyt, siis todella viimeistellysti. Useiden kappaleiden pohjalla soi – kuin kuuntelua helpottamassa – päättymätön klininen palmas. Se välillä ärsyttää (niin myös Amigon levyissä). Mutta unohtakaamme Vicente, sillä tämä levy on hyvä. Kappaleet ovat heikoimmillaan hieman mitänsanomattomia – kuten levyn aloittava tangos – mutta parhaimmillaan täynnä koukkuja, kivoja rytmejä ja mieleenjäviä melodioita. Näitä edustaa levyn kolmas kappale "Los habitantes del mundo perdido" -tanguillo. Siinä on taikaa. Maagiselta kuulostaa myös arabivaikutteinen "Zawiya".

Niño Josele ei ehkä vielä ole löytänyt omaa tyyliänsä, vaikka onkin jo osoittanut olevansa taiturimainen

soittaja. Mutta suuremmatkin tekijät ovat sooloillaan sortuneet tyhjänpäiväiseen läpisoitteluun, kitarismin. Flamenco pohjautuu lauluun. Uskon että Josele kehittyvä säveltäjänä ja tyyllisesti. Ainesta hänessä on vaikka mihin.

***½

Tommi Virtanen

Ginesa Ortega: Por Los Espejos Del Agua

Laulu: Ginesa Ortega Cortés
Kitarat: Leo Maya, Jose Carbonell
"Montoyita", José Antonio Camacho
"El Piripi", Jerónimo Maya, Alfredo Lagos, Toni Xuclà
Tuotanto: Toni Xuclà (2002)

Ginesa Ortega on jo vanha tekijä. Hän on todistanut olevansa vahva tulkitsija ja karismaattinen esiintyjä. Hiljattain saimme ihailla hänen karheat komeaa ääntään flamencon naisista kertovassa tv-ohjelmassa. Suomessa hän on esiintynytkin pariin otteeseen. "Por los espejos del agua" ei ole perinteistä flamenco. Levy on sekava kokonaisuus, jossa vaikutteita on napsittu sieltä sun täältä, unohtamatta sitä perinnettäkään. Levyn ylivoimaisesti kirkkaimpia hetkiä ovat **Alfredo Lagosin** kitaroimat kaksi kappaletta, jotka ovat flamenco parhaimmillaan. Niissä Ortegaa ääni pääsee oikeuksiinsa. Lagos on tämän hetken mielenkiintoisimpia kitaristeja, joka onnistuu modernilla tavalla kuulostamaan perinnetietoiselta. Muuten levy on paikoitellen kiduttavan viihtelistä. **Billie Holidayn** "I'm a fool to want you" on taipunut hitaaksi tangokseksi. Kappale kuulostaa väkimmäiseltä. Holiday oli tunnelmoinnin mestari, eikä Ortega ole onnistunut tässä kappaleessa tavoittamaan tippaakaan hänen neroudestaan, vaan kappale on taipunut imeläksi hissimusaksi. Yhtä kauhea lainaus - vai pitäisikö sanoa

varkaus - on "Vive y sueña tu libertad". Biisi tunnetaan paremmin **Bob Marley & The Wailersin** legendaarisena "No woman no cry" -hittinä. Marleysta levyltä ei löydy mitään mainintaa. Sen sijaan Ortega on merkinnyt kappaleen omiin nimiinsä ja laulaa "No llore mujer, vive, sueña". Lainata saa jos siitä ei jää kiinni, sanoi Led Zeppelin -kitaristi **Jimmy Page**. Flamencot ovat jo ennenkin todistaneet, että mauttomuudella ei ole mitään rajaa heidän sekoittellessaan flamenco ennakkoluulottomasti milloin bluesia, salsaa, diskoa, heviä, mitä vain. Harvat ovat tehneet sen tyyllillä. **Paco de Lucía**, kyllä. Ginesa Ortega, ei. Jos pidät salsaflamencosta ja **Eros Ramazzottista**, voit pitää tästä.

**

Tommi Virtanen

Chanson flamenca

Suunnittelu: Pedro Ojesto
Laulu: mm. Ramón "El Portugués", Guadiana, El Negri, Yeyé de Cádiz, Montse Cortés, Charo Manzano, Ana Salazar, Juan Nares, Eva Durán ja Manuel de María; kitara: mm. Juan Manuel Cañizares ja Manuel Parrilla.
Julkaisija: El Europeo (2001)

Flamenco on maailmalla jo pitkään saanut fuusioitua latinalais-amerikkalaisten rytmien ja jazzin kanssa, ja Suomessa on viime aikoina haettu flamencoteoksiin innoitusta suomalaisesta kansanperinteestä ja pohjoismaalaisesta maalaustaiteesta. Espanjalaiset ovat itse monesti tiukasti kiinni flamencon perinteissä, mutta Chanson flamenca -levyllä ryhmä flamencon ammattilaisia haluaa etsiä andalusialaista ulottuvuutta ranskalaisesta lauluperinteestä.

Espanjan ulkopuolisista maista Ranskalla on perinteisesti ollut vahvimmat

kontaktit flamencon kanssa: Andalusiaa parempi työtilanne on pitkään saanut flamencoperheitä asettumaan Ranskaan, ja ranskalaisia on kiinnostanut naapurimaan kulttuuri. Chanson flamenco -levyllä flamencoartistit ovat flamencopianistin **Pedro Ojeston** johdolla halunneet kunnioittaa ranskalaista chanson-perinnettä sovitamalla pohjoisnaapureidensa kuuluja kappaleita flamencoksi. Parhaimmillaan tulos on molempia perinteitä yhdistävä tunnevoimainen tulkinta, kuten edesmenneen chansonneusen **Barbaran** läpimurtokappaleesta "L'Aigle noir" sovitettu soleá, jonka laulaa Suomessakin hiljattain vieraillut helmi **Charo Manzano**. Ällistyttävää on, että kappaleen sanat on käännetty ranskasta lähes sana sanalta, mutta se toimii silti. Hyvin toimii myös **Guadianan** laulama verdiales "El Extranjero", jonka monotoninen rytmi alkaa kyllästyttävä vastakkainasettelulla lopussa, ja **Eva Duránin** laulama huoleton "No me arrepiento de nada" (**Edith Piafin** "Je ne regrette rien").

Vain yksi kappale levyllä on pelkkää ranskaa: **Enrique Heredia "El Negri"** laulaa tankeana tangoksena **Charles Aznavourin** "La Bohème". Ensin on vaikea päättää, onko laulajan käsittämättömän vahva aksentti hellyttävää vai raivostuttavaa - mutta ajan mittaan huomaa helposti hyppäävänsä tämän kappaleen yli levyä kuunnellessaan. Juanaresin laulamalta "No me dejes" ("Ne me quittes pas") -soleá **Jacques Breliin** ihastunut kuulija odottaa paljon, mutta lopputulos on vähän valju.

Yleisvaikutelma levystä on sekava. Kuitenkin jo pelkästään Charo Manzanon laulaman soleán ansiosta pidän hankintaa kannattavana. Teknisesti kappaleiden laatu on hyvin tasaista ja ammattilaista, onhan levyä ollut tekemässä ryhmä huippuja (edellä mainittujen lisäksi vielä mm. **Ramón "El Portugués", Juan Manuel Cañizares, Manuel Parrilla**). Itse **Antonio Canales** teki vuonna 2002 levyn kappaleisiin koreografian, ja ranskalais-espanjalainen teos kiersi Etelä-Eurooppaa menestyksekkäästi. Levystä on myös tehty poikkeuksellisen edustava kotisivu, jossa voi kuunnella myös näytteen kaikista kappaleista: <http://www.chansonflamenca.com>

***½

Sampsa Peltonen

Eine kleine flamenco

"Olen syntynyt Saksassa, mutta vanhempani ovat espanjalaisia. Olen jo pienestä pitäen halunnut opiskella flamenco, mutta nuorempana en tiennyt, missä opiskelu olisi mahdollista. Aloitin tanssimisen vasta 19-vuotiaana löydettyäni flamencostudion Kölnissä. Sitten olen opiskellut useiden opettajien johdolla. Kölnissä toimii suuri flamencoakatemia nimeltä Contratiempo. Se avattiin viitisen vuotta sitten. Koulun omistavat tanssijat **Cristina Haas** ja **Tomás Zybura** eli "Tomás el Polaco", jotka ovat opiskelleet useita vuosia Madridissa ja työskennelleet siellä tanssijoina tanssiryhmässä. Kölnissä on toinenkin flamencokoulu, Centro de Arte Flamenco, sekä kolme muuta tanssikoulua, jotka tarjoavat flamenco muiden tanssilajien lisäksi.

Contratiempo tuo Kölniin joka vuosi jonkun espanjalaisen opettajan pitämään tiiviskursseja. Olen käynyt mm. **Concha Vargasin**, **Adrián Galian** ja madridilaisen **Miguel Angelin** kursseilla. Lisäksi olin pari vuotta sitten myös Granadassa kaksi viikkoa opiskelemaan flamenco. Contratiemossa työskentelee Thomasin ja Cristinan lisäksi pari muuta flamenco-opettajaa. Tunteja on joka päivä klo 16–22. Tarjolla on koreografiaa ja tekniikkaa, tunnit ovat 90 minuutin mittaisia, ja tasoja on neljä. Alkeisryhmiä on todella paljon, mutta mitä ylemmäs tasoissa mennään, sen vähemmän on tunteja, sillä matkan varrella putoaa pois paljon harrastajia. Mielestäni flamencon teoriapuoli on hoidettu varsin hyvin: opettajat kertovat laulun ja kompaksen merkityksestä, ja ylemmillä tasoilla opetetaan tanssin rakennetta. Opiskelu aloitetaan yleensä sevillanaksesta, sitten tulevat tangos, bulería, alegrías ja soleá. Jostain syystä myös vierailevat espanjalaiset opettajat suosivat kaikkein perinteikkäimpiä lajeja: en usko että suurin osa harrastajista edes tietää sellaisista lajeista kuin caña, rondeña tai zorongo.

Useimmat aloittavat flamencon, koska tanssi on kaunista ja eroottista. Saksassa tehdään hyvin perinteistä

Kölniläinen 26-vuotias Rosa Pardo on ollut Sevillassa neljä kuukautta ja opiskelee flamenco Academia de Manolo Marinissa opettavan Pilar Ortegana sekä mustalaistanssija Torombon johdolla, jolla on oma studio osoitteessa Plaza Pelicano 4.

flamenco kopioimalla espanjalaisia. Modernia tai kokeilevaa flamenco **Belen Mayan** tai **Israel Galvanin** tapaan ei saksalaisten tekemänä näe. Olen nähnyt flamencopop-tyyppisiä esityksiä, mutta ne ovat olleet amatööritasoa. On sääli, että enemmistö saksalaisista harrastajista ei ymmärrä laulun ja kitaran merkitystä. Siksi täällä Espanjassa tanssissa on mielestäni enemmän tunnetta.

Ei minulla ole mitään ammatillisia tavoitteita flamencon suhteen, vaikka tulinkin tänne Sevillaan opiskelemaan flamenco. Tulin itse asiassa myös kokeilemaan, miltä tuntuu elää Espanjassa, koska olen kaksikielinen ja -kulttuurinen.

Flamencon opiskelu täällä on paljon vaikeampaa kuin Saksassa, sillä askeleet täytyy napata nopeasti: opetuksen tahti on kovempi. Toisaalta tunneilla on myös enemmän energiaa – Kölnissä suoraan sanottuna tylsistyin tunneilla välillä.

Saksassa on paljon flamenco: Berliini, Hampuri ja Frankfurt ovat flamencon pääpaikkoja. Myös Essenissä ja Düsseldorfissa on kouluja, joilla on aktiivista toimintaa. Berliinissä pidetään joka vuosi elokuussa 1–2 viikon flamencofestivaali. Paikalle kutsutaan opettajia Espanjasta pitämään tiiviskursseja, ja esityksiä on joka ilta. Düsseldorfissa on vuosittain viiden päivän festivaali.

Tanssijoita on paljon, ja jotkut ovat varsin tunnettuja, esimerkiksi Cristina Haas ja Tomás Zybura ja **Manuel Sanchez** Düsseldorfista. Elantonsa flamencolla ansaitsevilla tanssijoilla on omat akatemit. Esiintymällä ei Saksassa juuri tienaa, mutta opettamisen ohella tanssijat esiintyvät silloin tällöin. Tapana on, että tietyille tasolle päässeet lähtevät Espanjaan opiskelemaan lisää, ennen kuin ryhtyvät ammatillisiksi. Kitaristeja ja erityisesti laulajia on vähän, joten heillä on paremmat mahdollisuudet

ansaita taiteellaan. Eräskin laulaja muutti Espanjasta Saksaan, koska kuuli siellä olevan flamencolaulajalle töitä. Muuten flamenco tehdään etupäässä Saksassa syntyneiden espanjalaisten ja paikallisten voimin. Frankfurtissa on itse asiassa paljon espanjalaisia. Eräästä kellarista löytyykin tablao, jossa pidetään hyvätasoisia flamencoesityksiä säännöllisesti."

Katia Enbuske

Kouluja Kölnissä:

Contratiempo
Tomás Zybura "Tomás el Polaco",
Christina Haas
Dürener Str. 165, D-50931 Köln,
0221 / 940 32 32, 940 32 33 (Fax)
contratiempo@netcologne.de
<http://www.hsl.com/flamenco/contratiempo/homepage.htm>

Centro de Arte Flamenco
Brigitte Baumann-Gusovius "Brigida la Gitana"
Richard-Wagner-Str. 8, D-50674 Köln,
p. 0221 / 398 16 38, 0172 / 201 03 70

Frankfurt:

Casa Paco
Tablao flamenco El Patioissa kerran kuussa flamencoshow "Las Noches Flamencas de Casa Paco"
Eugen-Kaiser-Str. 27
Nidderau / Windecken (cerca de Hanau) p. 06187-290950

Saksassa on kymmeniä flamencokouluja: Berliinissä, Hampurissa, Stuttgartissa, Düsseldorfissa, Frankfurtissa jne. Listan kouluista löydät osoitteesta:

http://www.flamenco-seiten.de/adressen_tanz_inland.htm

Suomi

Canelan kiertue Uudella-
maalla: A Flor de Piel, kor.
Belén Maya

4 Jinetes, kor. Israel Galván
Soleá, kor. Anna Niinimäki
Tanssi: Erika Alajärvi, Anna
Niinimäki, Annatuuli Saine,
Milena Urmas

17.9. klo 19 Tryckeriteatern,
Karjaa

18.9. klo 19 Laurentius-sali,
Lohja

28.9. klo 15 Keuda-talo,
Kerava

Liput 10/5 e
Tiedustelut: canela@canela.fi
<http://www.canela.fi>

3.10.

Tanssikoulu Baila Bailan
syyskauden avajaisjuhlat sekä
10-vuotisbileet 3/4

Ravintola Kaisaniemessä klo
20 alkaen

Luvassa salsaa, flamenco ja
kovaa menoa...
<http://www.bailabaila.com>

24.10.

Mira que mira -flamencoilta
Jumo Jazz Club,
Pursimiehenkatu 6, klo 20
Esiintyjinä Otra Cosa (Juha
Leino, Vesa Jaakola, Karo
Sampela, Sampsa Peltonen,
Marianna Verdecia) sekä Las
Flamencas (Katie Enbuske,
Aura Ettala, Milla Härmä,
Hanna Ketola, Laura Lahe,
Marianna Verdecia).

Liput 10 e ovelta, tanssikoulu
Baila Bailasta sekä Marianna
Verdecialta (044 552 0259)

25.10

Anna Niinimäen uusi
tanssiteos
liittyen Ville Vallgrenin
näyttelyyn Ateneumissa
Ateneum-salissa klo 15.15

25. ja 31.10.

Aquelarre flamenco
Koreografia: Maija Lepistö
Tanssi: Tove Djupsjöbacka,

Suvi Helin, Maija Lepistö,
Anna Lipponen, Kaari Martin,
Maura Martin, Sampsa
Peltonen, Anu Silvennoinen,
Kati Vyyryläinen

"Aquelarre flamenco on
tanssiteos, jossa kohtaavat
kaksi espanjalaista kulttuuria:
etelän Andalusia ja pohjoisen
Galicia. Teos kokoa yhteen
ja esittelee näiden alueiden
tansseja, musiikkia ja
kulttuuriperinteitä."

25.10. klo 18 ja 20 Helsinki,
Kanneltalo, Klaneettitie 5
Liput 10 e (Lippupalvelusta ja
Kulke:n lippupisteistä)

31.10. klo 19 Tampere, Hällä-
näyträmö, Hämeenkatu 25
Liput 15/12 e Tampereen
Flamencoyhdistyksestä (050
591 1911) ja ovelta

2.-3.11.

Compañía Kaari Martin: La
Kalevala

Koreografia: Kaari Martin ja
Tove Djupsjöbacka

Musiikin sävellys: Rauli
Rantanen

Tanssi: Tove Djupsjöbacka,
Suvi Helin, Kirsi Kuismanen,
Maija Lepistö, Anna
Lipponen, Kaari Martin, Sari
Pikkarainen, Anu
Silvennoinen, Katja Toivonen,
Kati Vyyryläinen

Martinus-sali, Vantaa.
Lippuvaraukset Arja Keränen,
puh. (09) 8392 3179 tai
arja.keranen@vantaa.fi.

2.11. klo 18. Liput 10/8 e.

3.11. klo 9.30. Liput 3 e.
Koululaisesitys.

Tuotanto Vantaan Kulttuuri-
itoimi ja Tanssikaari ry.

12.11.

Fuerza Flamenca
Kulttuuriareena Gloria, Pieni
Roobertinkatu 12-14 klo 19

Esiintyjinä suomalaiset
flamencot, mm. Katja
Lundén, Sampsa Peltonen,
Juha Leino, Erika Alajärvi,
Milena Urmas, Marianna
Verdecia, Ramón Maronier,

Tove Djupsjöbacka, Emilia
Aho, Laura Vilhonen...

Ilta toteutetaan yhdessä
Suomen Unicefin kanssa ja
tulot menevät lyhentä
mättöminä Maailman tytöt
kouluun -ohjelmaan.

Liput 12 e, ennakkomyynti
Blue Flamenco (040 754
2158).

15.11.

Compañía Kaari Martin: La
Kalevala

Koreografia: Kaari Martin ja
Tove Djupsjöbacka

Musiikin sävellys: Rauli
Rantanen

Savoy-teatterissa klo 19

Liput 20 e

Tuotanto: Savoy-teatteri ja
Kaari Martin,

lisätiedot: [http://
kulttuuri.hel.fi/savoy/](http://kulttuuri.hel.fi/savoy/)

16.11.

Compañía Rafaela Carrasco:
Entre corrientes

Tanssi: Rafaela Carrasco,
Manuel Reyes

Kitara: Jesús Torres, Fernando
de la Rúa

Piano: Pablo Suárez

Sello: José Luis Lopez

Perkussiot: Sudhi Rajagopal
Laulu: Manuel Gago, Encarna
Anillo

Savoy-teatterissa klo 18

Liput 25/22 e

Tuotanto: Savoy-teatteri ja
Kaari Martin,

lisätiedot: [http://
kulttuuri.hel.fi/savoy/](http://kulttuuri.hel.fi/savoy/)

Viikolla 47

Rafaela Carrascon tanssikurssit
Helsingissä:

Tekniikka ja koreografia
(jatkotaso-edistyneet)
Lisätietoja: ckm@kolumbus.fi

12.9.-2.11.

Bernarda Alban talo

Jyväskylän Huoneteatteri
Sovitus ja ohjaus Anna-Mari

Laulumaa

Koreografia Leena Järvinen ja

Leena Mikkola

Rooleissa Sinikka Pasanen,
Anna-Maija Hilpinen, Lahja

Huuska sekä Leena Järvinen,
Marja Kuosa, Minna Lampela,

Leena Mikkola ja Emma
Siekkinen Jyväskylän

Flamencoyhdistyksestä.

Esitykset: syyskuu 12. (ensi-
ilta), 21., 26., 27., 28.,

lokakuu 3., 4., 5., 24., 26.,
marraskuu 1. ja 2.

Tiedustelut: Jyväskylän
Huoneteatteri, p. (014) 217

945,

<http://www.huoneteatteri.fi>

Ks. myös Noticias-palsta

29.11

Compañía Kaari Martin: La
Kalevala

Koreografia: Kaari Martin ja
Tove Djupsjöbacka

Musiikin sävellys: Rauli
Rantanen

Sigyn-sali, Turku

Lisätiedot: [http://
www.kaarimartin.com](http://www.kaarimartin.com)

POHJOISMAAT

13.-15.11.

Flamencons drottningar

Tanssi: Concha Vargas

Laulu: Ines Bacán, José
Valencia

Kitara: Antonio Maya

Dansens Hus, Barnhusg.
12-14, Tukholma

Lisätiedot: [http://
www.dansenshus.se](http://www.dansenshus.se)

ESPANJA

19.9.-20.10.

Compañía Eva La Yerbabuena
kiertueella

Esityksiä mm.

Pamplona (19.9.), Valencia
(22.9.), Alicante (24.9.),

Murcia (25.9.), Ciudad Real
(27.9.), Córdoba (28.9.),

Granada (29.9.), Málaga

(30.9.), Huelva (1.10.), Cádiz (2.10.), Valladolid (4.10.), Barcelona (13.10.), Segovia (15.10.), Madrid (20.10.)

24.–28.9.

Compañía Antonio Canales:
La casa de Bernarda Alba
Sevilla, Teatro Lope de Vega

22.–26.10.

Feria Mundial del Flamenco
(kansainväliset flamencomessut)
Sevilla, Palacio de
Exposiciones y Congresos,
avda Alcalde Luis Uruñucla
Lisätietoja: <http://www.fibes.es>

29.10.

Mayte Martín y Belén Maya:
Flamenco da camara
Madrid, Teatro del Instituto
Frances

21.11.

Flamenco Activo, esiintyjänä
Carmen Linares
Úbeda (Jaén), Hospital de
Santiago

4.–8.12.

Compañía Sara Baras: Mariana
Pineda
Bilbao

27.2.–10.3.2004

Festival de Jerez
Tanssikurssit:

27.2.–3.3.

Alempi keskitaso: Mercedes
Ruiz, Andrés Peña, Juan
Antonio Tejero, Irene
Carrasco
Keskitaso: Matilde Coral,
Angelita Gómez, El Güito,
Rafaela Carrasco, Inmaculada
Aguilar, Antonio El Pipa,
Javier Barón
Edistyneet: Belén Maya,
Manolete
Workshop keskitasolle:
Victoria Eugenia
(kastanjettien käyttö)

5.–10.3.

Alempi keskitaso: Mercedes

Ruiz, Andrés Peña, Juan
Antonio Tejero, Maria del
Mar Moreno

Keskitaso: Isabel Bayón, Javier
Latorre, Maria del Mar
Moreno, Manolo Marín
Edistyneet: Manolo Marín,
Matilde Coral (bata de cola
-kurssi), Angelita Gómez,
Merché Esmeralda, José
Granero

Workshop edistyneille: Blanca
del Rey (soleá huivilla)
HUOM! Ilmoittautuminen
alkanut 1.9., ja kurssit
täyttyvät todella nopeasti!

Yhteystiedot: Fundación
Teatro Villamarta

Plaza de Romero Martínez
s/n, 11402 Jerez de la
Frontera.

Puh. +34-956-329 313

Faksi +34-956-329 511

<http://www.villamarta.com>
produccion.villamarta@aytojerez.es

MUU EUROOPPA:

Hevosia ja flamenco
Pariisissa

3.–5.10.

Real Escuela Andaluza de Arte
Ecuestre ja Manuel Morao y
Gitanos de Jerez
Paris-Bercy-areenalla

Compañía María Pagés
esiintyy Italiassa

20.10. ja 1.11. Rooma
(Teatro Olimpico)

10.11. Milano

Flamencat Brysselissä

25.10. Aurora Vargas, La
Macanita, Mariana Cornejo

27.10. Juana Amaya
Palais des Beaux-Arts,
lisätiedot: <http://www.elenabermudez.com>

Cabeza de Vaca on
kesälaitumilla
märehtiessään kuullut
hyviä uutisia Suomi-
Finland flamencon
tilasta: viimeinkin se on
syrjäyttänyt Espanjan!
Muulé! Loistavaa

Tampere! Enää emme
tarvitse kalliita espanja-
laisia, vaan festarit
voidaan aivan hyvin vetää
kotimaisin voimin. Lainas-
saolevat ulkomaanvahvis-
tuksetkin tuntuvat pärjäävän
hyvin. Venäjäläinen **Tatiana**
"La Naranja" Soloviova
kävi hurmaamassa
Tampereen Telakalla. Ensin
flamenco tanssien ja sen
jälkeen vielä tv-ohjelmassa.
Telakalla. Muisti vielä kehua
Suomi-flamencoakin, vaikka
keskusteluohjelman aihe
käsittelee Venäjää! Tatiana
kehui flamencon voivan
Suomessa hyvin, koska täällä
se tulee ihmisillä suoraan
sydäimestä. Ihanaa Tatiana!
Kiitos! **Aram Aflatunja** taas
voi erikoisesta nimestään
huolimatta pitää lähes
supisuomalaisena. Vantaan
poikia. Perkussionistin
saattoi kesän flamenco-
esiintymisten lomasta
bongata TV1:n Toista maata
-ohjelman juontajana. Ihan
oma show. Hienoa Aram!
Vaan missä oli flamenco?
Kyllä edes muutama
jaksoon olisi voinut ängätä
flamenco! Vieraaksi, esiin-
tymään, lopputunnariin...?
Vauvabuumi on pyyhkäissyt
yli Suomen! Flamenco-
vauvoja on putkahdellut
niin etelässä kuin
pohjoisessakin. Eli jos olette

ihmetelleet mihin tanssi-
opettajanne noin vain hävisi
kesken talven, nyt tiedätte.
Moni heistä vietti kevät-
kesän telakalla, enkä nyt siis
tarkoita Tampereen
Telakkaa. Suuren synty-
vyyden huhutaan viiväs-
tyttäneen jopa Letran
ilmestymistäkin! Mene ja
tiedä, joka tapauksessa on
hyvä saada uutta verta
jäsenistöömme. Talkooväkeä
tarvitaan. Lopuksi tahtoisin
esittää huolestuneisuuteni
lukijoiden kuuntelutottu-
muksista. Soiko sinun soitti-
messasi mieluummin
Robbie Williams kuin
Camarón? Onko flamenco-
levykoelmasi laitettu kirja-
hyllyn parhaimmalle paikalle
katseita ja pölyjä keräämään?
Ja samaan aikaan **Justin**
Timberlaken uusin levy on
ahkerassa käytössä? Cabeza
de Vaca ehdottaa kurinpalau-
tusta. Määrättäköön kaikille
Letralaisille flamencon
pakkokuuntelua vähintään
kolme tuntia päivässä!
Poppilevyt sallittakoon
kerran viikossa. Muutoin ne
pidettäköön lukitussa
kaapissa. Näin houkutus
turmelemaan musiikkiin
minimoidaan. Mitä mieltä
olette, ihmiset?

Top5-palstalla pureudumme letralaisten kuunte-
lutottumuksiin. Sarjan aloittaa Pyynikin
rytmihirvi, **Karo** "kaikkea muuta soitan paitsi kantria"
Sampele. Tässä stadilaistuneen ammattiperkussionistimme
kesän kuunnelluimmat:

Missy Elliot: Miss E...So Addictive

The Meters: The Very Best of

Justin Timberlake: Justified

Johnny Cash: American IV: The Man Comes Around

Roots Manuva: Run Come Save Me

Tienda

Tällä palstalla Helsingin Flamencoyhdistyksen jäsenet voivat ilmoittaa ilmaiseksi MYYDÄÄN- tai OSTETAAN-palstoilla.

MYYTÄVÄNÄ

Kengät, Coral profesional, musta mokka about 37 - 38, 40 - 50 e
Kati 050 3802338

Cajón, hyväkuntoinen, hp. 60 e
Flamencokengät kokoa 35, mustaa nahkaa, merkki BP, käytetyt mutta hyväkuntoiset, hp. 30 e
Flamencokengät kokoa 35, mustaa mokkaa, merkki tuntematon, lähes käyttämättömät, hp. 40 e
Tove Djupsjöbacka, 040 731 4304
tove.djupsjobacka@helsinki.fi

PEÑAN SALIN VUOKRAUS

Helsingin flamencoyhdistyksen salia voi vuokrata opetus- ja harjoituskäyttöön kuka tahansa. Salin osoite on Pohjoisesplanadi 2.

Hinnat:	Opetuskäyttöön	Harjoituskäyttöön
Jäsenille:	Pieni sali 7 e/h Iso sali 12 e/h	Pieni sali 4 e/h Iso sali 7 e/h
Muille:	Pieni sali 9 e/h Iso sali 14 e/h	Pieni sali 6 e/h Iso sali 9 e/h

Tiedustelut ja salivaraukset:

Auli Kaartinen, p. (09) 351 4781, 050 305 7392

OHJEITA LETRAAN KIRJOITTAVILLE

Jutut toimitetaan sähköpostilla Tommi Virtaselle tommi.virtanen@pp7.inet.fi tai Tove Djupsjöbackalle tove.djupsjobacka@helsinki.fi liitetiedostona RTF-muodossa. Lyhyet jutut voit kirjoittaa sähköpostiviestin Älä laita juttuun ylimääräisiä muotoiluja (sisennyksiä, tavutuksia tms.)

ILMOITUSHINNAT JA KOOT LETRASSA

1/1-sivu	170 e	155 x 247 mm
½-sivu	85 e	155 x 120 mm
¼-sivu	42 e	155 x 60 mm
¼-sivu	42 e	74 x 120 mm
1/8-sivu	21 e	74 x 60 mm

HALUAAKO TUTTUSI LIITTY HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEEN?

Vuotuisen jäsenmaksunsa maksanut saa neljästi vuodessa ilmestyvän Letran ja 10–30 % alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 20,20 e, kerran maksettava liittymismaksu 8,40 e.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 28,60 e yhdistyksen tilille Nordea Hakaniemi 206518-21707. Ilmoita nimesi, osoitteesi ja puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi viestikohdassa. Liittyyäsi Sinulle lähetetään noin kahden viikon sisällä jäsenkortti sekä kuluva vuoden jo ilmestyneet Letrat.

Lisätietoja:
Eija-Liisa Linnapuomi-Kanerva
p. 050 514 8343, (09) 482 970
eija-liisa.linnapuomi@kolumbus.fi

HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEN HALLITUS VUONNA 2003

Puheenjohtaja:

Kirsi Niittyinperä, Taimistontie 4 A C 58, 00380 Helsinki,
p. 040 716 3134 (yhd. puhelin), 040 83 44 928, kirsi.niittyinpera@tuotos.fi

Hallituksen varsinaiset jäsenet:

Auli Kaartinen, Karviaistie 6 A 12, 00700 Helsinki,
p. 050 305 7392, (09) 351 4781, (09) 5840 4551 työ, auli.kaartinen@btj.fi
Maija Kansanaho, p. 050 530 5164, maija.kansanaho@hus.fi
Anne Lamberg, jäsenrekisterin hoitaja, Urkupillintie 7 H 78, 00420 HELSINKI,
p. 040 521 2763, 020 483 5911 (työ), anne.lamberg@metso.com (työ),
anne.lamberg@welho.com
Tina Seidel p. 050 383 1899, tseidel@welho.com
Hanna Suominen p. 041 431 7130, hanna.suominen@octante.com

Hallituksen varajäsenet:

Tove Djupsjöbacka p. 040 731 4304, tove.djupsjobacka@helsinki.fi
Eija-Liisa Linnapuomi-Kanerva, taloudenhoitaja, Hollantilaisentie 3 as 6, 00330 Helsinki, p. (09) 482 970, 050 514 8343, eija-liisa.linnapuomi@kolumbus.fi
Kati Vyyryläinen p. 050 380 2338

Helsingin Flamencoyhdistys ry – Peña Flamenca de Helsinki
Pohjoisesplanadi 2, 00130 Helsinki
p. 040 716 3134 www.flamenco.fi

Siguiriyas

de Manuel Torre

*A canelita y clavo
Me hueles tu a m ,
El que no huela a clavo y canela
No sabe distingu r.*

*Minusta sinä tuoksut
kanelilta ja neilikalta
joka ei tunne kanelia ja neilikkaa
ei huomaa eroa.*

(suom. Erika Alajärvi)